פּוילע טאַבעלע פון דער מלוכה-לאָטעריע — זעה 9 זייט

Oprata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פּרייז 15 גראָשען — הייַנט 10 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 230	לאָדז, דינסטאג כ״ה תשרי תרצ״ב	ניינטער יאהרגאנג	Łódź, Wtorek 6 października 1931 r.	№ 230

אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 224-71 — Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

100 נייע געזעץ-פּראָיעקטען

האַט די רעגירונג אריינגעטראָגען אין סיים

וואַרשאַ, 5. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָר־רעספּאָנדענט) .די רעגירונג טראָגט כסדר אַריין נייע געזעץ־פּראָיעקטען אין סיים, ביז איצט האָט די רעגירונג אַריינגעטראָגען 100 נייע געזעץ־פּראָיעקטען.

געפּסלט די וואַהלען צום סיים אין פּשעמיסלער קרייז

נייע וואַהלען וועלען דאַרט פאָרקומען אין דריי חדשים אַרום

וואַרשאַ, 5. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָר־רעספּאָנדענט) .דאָס העכסטע געריכט האָט היינט בעטראַכט די אָנקלאַגע פון די אָפּאָזיציאָנעלע פּאַר־טייען געגען די וואַהלען אין פּשעמישלער קרייז. נאָך אַ לענגערע בעראַטונג האָט דאָס העכסטע געריכט געפּסלט די וואַהלען אין דעם דערמאָהנטען קרייז, סיפּערלירען זייערע מאַנדאַטען: 4 פון ב.ב. און 1 אוקראַאינער. די נייע וואַהלען אין פּשעמישלער קרייז וועלען פאָרקומען אין 3 חדשים אַרום.

אַ גאַטסלאָזער אוניווערזיטעט

איז געעפענט געוואָרען אין סאַמאַרא

מאָסקווע, 5. (טו) אין סאַמאַרא איז געעפענט געוואָרען אַ אוניווערזיטעט פאַר גאָטלאָזע. יעהרליך וועלען דאָרט אויסגעבילדעט ווערען און וועלען אויס געהאַלטען ווערען דורך דער מלוכה אַ געוויסע צאָהל שילער. דער בנין אויף'ן אוניווערזיטעט איז איבער געמאַכט געוואָרען פון אַ צערקווע.

בלוטיגע שלאַכטען אין בעלגיען

מיט פלעמישע סעפּאַראַטיסטען

בריסעל, 5. (ספּ. טעל.) אין דער בעלגי־שער שטאָט האסעלט איז פאָרגעקומען א גרויסער קאַמף צווישען די פלעמישע סעפּאַראַטיסטען און דער פּאָליציי און זשאַנדאַמעריע. ס'איז פאָרגעקומען א קאַמף אין מיטען שטאָט. לויט די פּראָוויזאָרישע אויסרעכנונגען זענען פאַרהאַן 200 פאַרוואונדעטע.

226 פעסלעך מיט גאָלד

האָט מען געבראַכט קיין פראַנקרייך

פּאַריז, 5 (טו) קיין שערבורג איז אָנגע־קומען דער דייטשער דאַמפער „אייראָפּא“, וועלכער האָט געבראַכט מיט זיך 226 פעסער מיט גאָלד פאַר א פּאַריזער גרויסער באַנק. פון ניו־יאָרק ווערט אויך ערוואַרט א גרויסער טראַנספּאָרט גאָלד.

——=):o:(=——

דירעקטאָר פון אַקאָאָפּעראַטיווער באַנק בעגאַנגען מיסברויכען

קעלץ, 5 (טעלעפאָניש) דער דירעקטאָר פון דער קאָאָפּעראַטיווער באַנק מיעטשיסלאַוו קאָן איז בעגאַנגען מיסברויכען.

די גרעסטע אַעראָפּלאַן-רייזע אין דער געשיכטע

טאָקיאָ, 5 (ספּ. טעל.) היינט פאַרטאָג זענען פון יאַפּאַן ארויסגעפלויגען איבער פּאַציפי־שען אָקעאַן 2 אַמעריקאַנער. הערנדאָן און פּאַנג־באָרן. די דאָזיגע רייזע וועט זיין די לענגסטע, וועלכע איז געמאַכט געוואָרען מיט אַן אַעראָפּלאַן.

די פּראַגע וועגען דאַנציגער „קאָרידאָר“

זאָל בעטראַכט ווערען אויף דער קאָנפערענץ צווישען הובער'ן און לאַוואַל'ן

מיניסטער זאַלעסקי לייקענט אָפּ די דאָזיגע ידיעות

פּאַריז, 5. (ספּ. טעל.) אַ שטאַרקען איינ־דרוק האָט אין די פּאָליטישע קרייזען געמאַכט די דעפּעשע פון וואַשינגטאָן צו דער צייטונג „אַקסיאָן פראַנצעז “וועגען דעם אַז דער אַמעריקאַנער פּרעזידענט הובער האָט בדעה צו קאָנפערירען מיט'ן פראַנצויזישען פּרעמיער לאַוואַל וועגען דעם פּויליי־שען „קאָרידאָר“ .

אויף ווי ווייט די דאָזיגע ידיעה האָט אַ ממשות קען מען נישט וויסען ,ווייל אַ טייל טעלעגראַפען־אַגענטורען לייקענען זי אָפּ.

וואַרשאַ, 5. (וו) אין אַ געשפּרעך מיט אַ פאָרשטעהער פון „איסקראַ“ האָט דער אויסערן־מיניסטער זאַלעסקי קאַטעגאָריש אָפּגעלייקענט אַלע ידיעות, וועלכע האָבען זיך בעוויזען אין די צייטונ־גען וועגען כלומרשטע אונטערהאַנדלונגען צווישען אַמעריקא און פראַנקרייך וועגען דאַנציגער קאָרידאָר שטימען נישט מיט דער ווירקליכקייט.

העכערונג פון פּאָסט-מאַרקען, ראַדיא-אַבאָנעמענט פון טעלעפאָנען

וואַרשאַ, 5 (טעלעפאָניש) פון 15 אָקטאָ־בער אָן וועט צוגעהן אַ ספּעציעלער אָפּצאָהל צו פּאָסט־מאַרקען און צו אַלערליי פּאָסט־זענדונגען, צו די אָפּצאָהלען פאַר ראַדיאָ־אַפּאַראַטען און טע־לעפאָנען, די צוגאָב־אָפּצאָהלען וועלען גענומען ווערען פאַר אַרבייטסלאָזע.

אַרבייטסלאָזע דערטרינקט איהרע 2 קינדער

און בעגעהט אליין זעלבסטמאָרד

ווירצבורג, 5. (טוו) אַן אַרבייטסלאָזע פרוי האָט דערטרונקען אין אַ וואַנע איהרע צוויי קינדער פון צוויי און דריי יאָהר און דאַן איז זי אַריינגע־שפּרונגען אין אַ זענק־גרוב וואו זי איז אויך דער־טרונקען געוואָרען.

די אַרבייטסלאָזע-אומרוהען פאַר'ן ענגלישען פּאַרלאַמענט

3 נאָוואָמיעסקאַ — 3 נאָוואָמיעסקאַ

טוך און קאַרט-געשעפט

Herman Włoski

לאָדז, נאָוואָמיעסקאַ 3 טעל. 114-92, פראָנט 2-טער שטאָק

עמפּפעהלט צום איצטיגען הערבסט- און ווינטער-סעזאָן דעם רייכסטען אויסוואַהל פון די נייעסטע

דאַמען- און הערען-שטאָפען

ווי: לאָדזער, טאָמאַשאָווער, ביליצער, לעאָנאַרד'ס און אויסל. אויסאַרבייטונגען

בעסטע קוואַליטעט! / נייעסטע מאָדע! / פאַבריקס-פּרייזען! / הורט און דעטייל!

געדענקט די אַדרעס! געדענקט די אַדרעס!

רעקלאַמע-וואָך!!!

דערמיט האָב איך דעם כבוד מיטצוטיילען דער ג' קונדשאַפט, אַז איך האָב ערעפענט אין צענטרום פון שטאָט אויף

פּעטריקאָווער 20 טעל. 85-240

דאָס איינציגע יודישע אייראָפּעאישע קאָלאָניאַל- און דעליקאַטעסען-געשעפט

איינגעריכטעט לויט דער לעצטער, טעכנישער און היגיענישער פאָדערונג.

אויף לאַגער א רייכער אויסוואַהל פון די בעסטע קאָלאָניאַל און שפּייז-אַרטיקלען, דעליקאַטעסען, געטרונקענע און רויהע פרוכטען. די פיינסטע סאַרדינען, שפּראָטען, סקומבריאָ'ס, טעה, קאַווע, קאַקאַאָ א. ד. גל. צו קאָסטען-פּרייזען.

אויפ'ן טעלעפאָנישען פערלאַנג ווערען אַלערליי בעשטעלונגען, זאָגאַר די קלענסטע, אָפּגעשיקט אַ היים, נישט צורעכענענדיג קיין שום ספּעציעלע קאָסטען.

איך עמפּפעהל מיך דער ג' קונדשאַפט און צייכען מיט אַכטונג

ב. זילבערצווייג, פּעטריקאָווער 20, טעל. 85-240

די הנהלה פון די 7-קלאסיגע שולען
קאצענעלזאן-נחומאָב
איז מודיע דאָס פון נייעם שול-יאָר אָן, ד. ה. פון 1/9 1931 (י"ט אלול) ווערען די שולען רעאָרגאַניזירט און ס'קומען פאר פאָלגענדע ענדערונגען:

7-קלאַסיגע **שולע** אויף דער נאַד-לודקא 8. טעלעפאָן 177-01 (צווישען נאַוואָמיעסקאָ און וואָלטשאַנסקאַ) ווירד געענדערט אויף א
מענער-שולע
און נעמט אן אין אלע קלאַסען (אָדו.) נור אינגלעך פון 5½ ביז 15 יאָהר

7-קלאַסיגע **שולע** אויף דער פאָמאָרסקאַ 20. טעלעפאָן 183-40 ס'הערען אָן דעם פארגרעסערטען לאָקאל געעפענט די קלאַסען A. B. C. I. II. III. IV. (אידזיאלען I ביז'ן VII)
פיר קנאבען און מעדכען
אין שול צוואַנג-עלטער פון 7—15 יאָהר

פאר די אינגלעך פון אָרטאָדאָקסישע עלטערן עגזיסטירט
א רעליגיעזער-חדר
וואו ס'ווירד געלערנט דורך די בעסטע מלמדים גרינדליך
חומש, רש"י, פסוק, גמרא ותוספות
אין הדר ווערען אנגענומען אינגלעך פון 4 ביז **15** יאָהר.

א ספעציעלער פאָרבערייטונגס-קלאַס פיר ענטוויקעלטע קינדער פון 5½ ביז 7 יאָהר

אין די פרעבעל-שולע (שפיל-שולע) און אין ערשטען אָדזיאל קענען אויך אויפג. ווערען מיידלעך פון 3—7 יאָהר

ביי דער שולע עגז. א מוסטערהאַפטע **פרעבעל-שולע** (שפיל-שולע) פיר קינדער אָהן אונטערשיד פון ענטוויקלונג פון 3½ ביז 7 יאָהר
די פרעבעל-שולע ווירד געפיהרט אין דער **פוילישער אונטעררינכטס-שפראך** לויטן סיסטעם פון פראָפעס, מאָנטעסאָרי מיט מוזיק און ריטמיק.

פיר פיזיש שוואַכע קינדער ווי אויך פיר אונבעמיטעלטע עגזיסטירט א **נאכמיטאג-שולע** ביז **50%** בילינער. **נאכמיטאג פרעבעל-שולע.**

וויכטיגע בעמערקונג!
1) די 7-קלאַסיגע שולע און רעליגיעזער חדר אויף דער גאַס נאַד-לודקא 8 (בײ נאָוואָמיעסקא) איז די געוואוּנשענע אנשטאַלט פיר די עלטערן, וועלכע בלאַנדזשען צווישען וועלטליכע און זוכען צו פאַראייניגען די מאָדערנע וועלטליכע בילדונג און ערציהונג מיט'ן אידישען רעליגיעזען הדר ד. ה. למודי קודש מיטלמודי חול.
2) די שולע ערלעדיגט פאר די עלטערן דאָס איינשרייבען די קינדער פון אַנדערע שולען, ווי אויך אלע פאָרמאַליטעטען לגבי דער שול-מאכט (וויזע און אַנדערע וועזוואַניעס).
די קאַנצעלאַריע פון דער שולע אויף יאַמאַרסקאַ 20 איז טעטיג פון 5 ביז 8 אָוו.
" " " " " נאַדלודקא 8 " " 12 , 2 נ"מ

7-קל. מענער-שולע z PR. SZKÓŁ PAŃSTWOWYCH פון
ש. שולדענרין
29 פאלודניאווא 29
עם גן-ילדים איז די געוואונשענע שולע פאר קינדער, וואָס די עלטערן ווילען זיי געבען צוזאַמען מיט וועלטליכע בילדונג אויך
א שטרענגע רעליגיעזע ערציהונג
און גרינדליכע לעהרע אין תנ"ך, העברעאיש ווי אויך אין תלמוד
דאָס לעהר-פערסאָנאַל בעשטעהט פון די בעסטע פעדאָגאָגישע קרעפטען
אין פאָרבערייטונגס-קלאַס ווערען אָנגענומען שילער פון 5 און א האלב יאָהר אָהן שום קענטניש.
איינשרייבונגען טעגליך אין אלע קלאַסען פון 9—2 און פון 4-6 נ"מ.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צוריקגעקעהרט
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 216-90
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוועכע, אלע ארט אנאַליזען, עלעקטראָטעראַפיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8—2 און פון 5—9 אָוונד.
בעזונדערע ווארטע-צימער פאר פרויען.

Dr.
Gyula Krausz
OKULISTA
צוריקגעקעהרט
86 פיעטריקאָווער 86

DR. MED.
Józef Imich
ספעציאליסט פון אוירען, נאָז, האַלז און קעהל-קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
מאַגיוּשקי 1, טעלעפאָן 209-97,
נעהמט אָן פון 1—2 און פון 5—7 נאָכמ.

הריני מזתתף בצערו הגדול של יועץ-העיר מר
יצחק מאיר ביאלער
למות עליו
אבין נ. ע.
בעבודתו המסורה לטובת עמנו וארצנו ימצא תנחומין!
מרדכי חיים רומקובסקי.

בלב נשבר ונדכא אנו מבכים את אבידתו הגדולה של חברנו הרב ר' אליעזר יצחק שליט"א בהלקח מאתו אחיו הגדול
הרב ר'
משה נחום מייזל נ"ע
בן הרב ר' נתן נטע ז"ל
נכד היהגה"צ רבנו אלי חיים זצ"ל
ונשתתף בצערו ובצער אחיו ר' שמואל ישראל נ"י וכל משפחתו והמקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
הועד של התלמוד תורה
ע"ש הרהגה"צ
רבנו אלי' חיים מייזל זצ"ל
6713

אונזער הארציגע חבר'טע
מינא מייזעל
צוליב'ן טויט פון אהר פעטער
נ"ע
משה נחום
דריק איך אויס דעם טיפסטען מיט-געפיהל.
רייא בעזמאַן.
6479

טריקאָ-
נייהערינס
צו געוועהנליכע מאַשינען קענען זיך מעלדען
שרודמיעסקא 9
(פריהער ציגעל-גאַס 24)
אין דער טריקאָ-פאַבריק.

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאָלאָג-אַקושער
11 זגערזשער 11
טעלעפאָן 134 72
נעמט אָן פון 3—4 נאָכמ. און פון 7 — 9 אָוונד.

Dr. med.
Haltrecht
ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראַנקה.,
נעהמט אָן פון 8—11 פריה, פון 1- 3 נאָכמיטאָג און פון 6 ביז 9 אָוונד.
זונטאָג פון 9 ביז 12 בײטאָג.
פיעטריקאָווער 10
טעל. 245-21.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען.

עלטערן!
פערשריבט אייער קינד וואָס לערנט אין א **פוילישער שולע** אין דעם איינציגען מוסטערהאַפטען רעליגיעזען בית ספר
„תורה-ודת"
פל. וואָלבאָשטשי (נייע שטאָט) **6**
דאָס לעהר-פראָגראַם פון תורה ודת" נעמט א־ום א קורס פון אלערליי למודי קודש (עברי, חומש, רש"י, נ"ך, משנה, תלמוד) העברעאישע שפראך, יודישע געשיכטע א.ז.וו. און אלעס וואָס א יודיש קינד דארף צו וויסען, דאָס לעהר-פערזאָנאַל בעשטעהט פון די בעסטע פעדאגאגישע קרעפטען, ס'ווערען אָנגענומען נייע שילער פון 5 ביז 14 יאָהר, צוליב'ן קריזיס הנחה-פרייזען

צו דער פערלאָבונג פון אונזער ליבען קוזין
הערן **שמואל בערקאָוויטש**
מיט פרל' **סאַניא ראַפאַפאָרט**
ווינשען פיל גליק
יחיאל באָרובקאָ און פרוי.

Dr. med.
Szymon Grinberg
קינדער און אינערליכע קראַנקהייטען
POŁUDNIOWA 20, tel. 168-38
נעהמט אָן טעגליך פון 12—1 און פון 4—6 אָוונד

Dr. med.
H. LUBICZ
ספעציאליסט פאר הויט-, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקהייטען
צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43) טעל. 13-142
עמפפאַנגס-שעה'ן 8 — 10, 12 — 2 און 5 — 8, זונטאָג אין יו"ט 9—1. פאר דאַמען בעזונדערער ווארטע-זאל

Dr. med.
H. GUTSZTADT
ספעציאל-ארצט פאר אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
ZACHODNIA 62 (Śródmiejska 14)
telefon 129-52.
נעמט אָן פון 9—10 פריה און פון 5—7 אָוונד.

Dr. Med.
M. Wajnberg
ספעציאל ארצט פאר נערווען-קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט.
ZEROMSKIEGO 25 (פאַנסקאַ)
טעל. 172-20
נעהמט אָן נאָכמיטאָג. פון 5 ביז 7

Dr. med.
REICHER
פאלודניאַוואַ 28, טעל. 20193
ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאַנדלונג
נעהמט אָן פון 8—11 פריה און פון 5—8 אָוונד.
זונטאָג און יום-טובים פון 9—1 בײטאָג.

Dr. J. Herszfinkiel
ספעציאַליסט פאַר קינדער-קראַנקהייטען
Zawadzka 15, tel. 111-87
צוריקגעקעהרט.

Dr. Z. Rakowski
פאר אוירען-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקהייטען
9 קאָנסטאַנטינער 9 טעלעפאָן 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 5—8.

Dr. med.
N. ROZEN
צאָהן-כירורג צאָהן, קיפער, דויאַנסלעס, גימען- און צונג-קראַנקהייטען רענטגענאָדיאַגנאָסטיק.
Andrzeja 7, tel. 216-57
פון 3—7 נאָכמ.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו.
זונטאָג און יום-טוב פון 9—1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

דעם טיפסטען בײלייד דריקען מיר אויס אונזער פערוואלטונגס - מיטגליד יעקל קאַסאָווסקי צוליב'ן פריה-צייטיגען טויט פון זיין אונפערגעסליכע פרוי
מחלה נ"ע
אין געזעלשאַפטליכער ארבייט זאָלט איהר א טרייסט געפינען.
המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים!
די פערוואַלטונג פון קליין-הענדלער-פאַריין אַלטשטאָט 10

Staromiejski Bank Ludowy
Łódź, Plac-Kościelny 4.
ערלעדיגט אלע ארט באַנק אפעראַציעס
ביליג, שנעל, רעעל און פינקטליך

„SANATO"
כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאַלט
אגראַראַוואַ 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאַס
גינעקאָלאָגיש-וועכנעריז-אבטיילונג
ד"ר מעד. ש. איגער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד רייטלער-קוריאַנסקאַ ד"ר מעד. וו. אייכנער
פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס-מיטלע
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאַלאַכאָוו
כירורגישע אָפטיילונג פון ד"ר מעד. מ. קאַנטאָר
עמפפאַנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאָכמיטאָג.
אויגען-אָפטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראַוס
עמפפאַנגס-שעה'ן פון 11 ביז 12 נאָכמיטאָג.

דעם טיפסטען בײלייד דריקען מיר אויס דעם פערוואַלטונגס-מיטגליד פון אונזער צענטראַלע יעקל קאַסאָווסקי צוליב דעם פריהצייטיגען טויט פון זיין ליבער פרוי
מחלה נ"ע
כעהציע
פויזנער מאַרק = פאָהרער
בײם 2-טען קליינהענדלער-פעראיין, אַלטשטאָט 10.
6729

Dr. A. S. TENENBAUM
Piotrkowka 109
Tel. 220-25
צוריקגעקומען

Dr. med.
J. LUBICZ
כירורג-ארטאָפעד
פאלודניאַוואַ 9, טעל. 183-17
צוריקגעקעהרט
קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער איינגענע פראַצאָווניע פון זעמטליכע אָרטאָפעדישע אפאַראַטען ווי: הקלאָדקעס אויף פלאַטפוסען, קינסטליכע הענד און פוס, גאָרסעטען א. ז. וו.
נעמט אָן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמיטאָג.

שייטלען
מיט פאַריזער שרינדען
ווי אויך פערטיגע שייטלען
ווערען ערשטקלאַסיג און רעעל אויסגעאַרבייט
צו ביליגע פרייזען
ביי קערש, סקוועראוואַ 15
לינקע אָפיצינע, 1-שטער שטאָק.

Dr. MAZUR
צוריקגעקעהרט

Dr. med. G. GERSZTAJN
ספעציאל-ארצט פאר אויגען-קראַנקהייט
צוריקגעקעהרט
טראַגוטאַ 12, טעל. 175-10.
נעהמט אָן פון 11—1 און פון 7—8 אָוו.
1754

ניי- ערעפענטער פאָטאָגראַפישער קינסטלערישער אנשטאַלט
„DORYS" Sienkiewicza 67
6 פאָסטקאַרטען
קינסטלעריש אויסגעפיהרט . . . . . 6 זל.

פיערליכע דעקלאראציע ענטוואפנונג

ווערט צוגעגרייט דורכ'ן אמעריקאנער פרעז. הובער

ניו-יארק, 5 (ספּ. טעל.) לויט ידיעות פון זעהר מאסגעבענדע ספערען, זאל פרעזידענט הובער די קומענדיגע וואך פערעפענטליכען א פייערליכע דעקלאראציע וועגען וואפענשטילשטאנד און בעוואפנונג אויפ'ן ים אויף א צייט פון 5 יאהר.

לויט קלאנגען, וואס האבען זיך אין צוזאמענהאנג דערמיט פערשפרייט, זאל די דאזיגע דעקלאראציע אויך בעריהרען שטייער-פראגען און אויך אנדערע פראבלעמען.

אויך דייטשע מיניסטארען

זאלען איינגעלאדען ווערען

קיין אמעריקא

לאנדאן, 5 (טו) אין צוזאמענהאנג מיט'ן בעזוך פון פראנצויזישען פרעמיער לאוואל אין וואשינגטאן, געהען ארום קלאנגען, אז אויך דער דייטשער קאנצלער ברינינג און דער אויסערן-מיניסטער קורציוס וועלען איינגעלאדען ווערען קיין אמעריקא.

דייטשער אויסערן-מיניסטער קורציוס

וועט זיך היינט אנגעבען אין דעמיסיע

בערלין, (טו). היינט דינסטאג זאל דער דייטשער אויסערן-מיניסטער קורציוס זיך אנגעבען אין דעמיסיע. אלס זיין נאכפאלגער ווערט דערמאהנט דער נאמען פון דייטשען באטשאפטער אין לאנדאן פריהער פאן נויראט.

קוילען-גרעבער פאר מאקדאנאלד'ן

זיי וועלען ארויסשטעלען זיין קאנדידאטור צום פארלאמענט

לאנדאן, 5 (ספּ. טעל.) נישט קוקענדיג אויף דער אפאזיציע אין דער לייבאר-פארטיי געגען מאקדאנאלד'ן האט דאך דער פראפעסיאנעלער קוילען-גרובען-ארבייטער-פעראיין בעשלאסען ארויסצושטעלען מאקדאנאלדס קאנדידאטור צו די נאהענטסטע וואהלען.

דער דאזיגער פראפעסיאנעלער פעראיין האט זיך געווענדעט צו דער ארבייטער-פארטיי מיט א פאדערונג צו אנולירען די בעשלוסען וועגען אויסשליסען מאקדאנאלד'ן פון דער פארטיי.

עדיסאן גוססט

ניו-יארק, 5 (טו) פון וועסט-אראנזש מעלדעט מען, אז עדיסאנ'ס געזונד-צושטאנד האט זיך געוואלדיג פערערגערט. ער נעהמט שוין נישט אן קיין שום נאהרונג, יעדע שעה קען מען ווארטען אויף א קאטאסטראפע.

ראדיא-פראגראם

דינסטאג, 6 אקטאבער

11.58 צייט-סיגנאל, 12,10 מוזיק, 3,45 מוזיק, 3,50 פראגראם פאר קינדער, 4,20 פארלעזונג, 4,40 מוזיק, 5,10 פארלעזונג, 5,35 קאנצערט, 6,50 פערשידענעס, 1,15 קאמוניקאט פון לאדזער האנדעלס-קאמער, 7,25 מוזיק, 7,30 רעפערטואר, 7.40 מוזיק, 7,45 ראדיא-פרעסע, 8,00 פעליעטאן. 8,15 יודישע מוזיק, קאנצערט פון ארקעסטער אינטער דער לייטונג פון בראניסלאוו שולץ און פון כאר פון דער ווארשאווער סינאגאגע „סיני", אין פראגראם רעליגיעזע געזאנגען געזונגען פון ה' בארנשטיין. צום סוף וועט דער ארקעסטער שפילען די פאנטאזיע „דבוק", 10,15 סאליסט, 10,40 קאמוניקאטען, 11,00 טאנץ מוזיק.

יוד. באנק-דירעקטאר בעגייט מיסבריכען

און פערסמט זיך בעת פאליציי קומט איהם ארעסטירען

ווארשא, 5. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אין ווארשא איז פערהאן א באנק פון די יודישע הויז-ווירטען, אלס דירעקטאר פון דער באנק איז זייט לאנגע יאהרען געווען אנגעשטעלט א געוויסער הענריק באלזאם. לעצטענס האט מען בעמערקט, אז באלזאם האט אין דער באנק געמאכט מיסברויכען אויף א סומע פון 100 טויזענד זל. די באנק פערוואלטונג האט דעם ענין איבערגעגעבען דער פאליציי און היינט האט די פאליציי באלזאמען ארעסטירט אין זיין אייגענער וואוינונג.

ווען מ'האט באלזאמען אנגעהויבען אויספארשען אין אויספארשונגס-אמט איז איהם נישט גוט געווארען און מ'האט צו איהם געמוזט ארויסרופען די פאגאטאוויע.

ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז בעת די פאליציי איז געקומען איהם ארעסטירען האט ער זיך, נישט בעמערקט פון קיינעם, פערסמט, דער סם האט ערשט אנגעהויבען צו ווירקען אין אויספארשונגס-אמט, אין א שווערען צושטאנד האט מען באלזאמען אפגעפיהרט אין שפיטאל.

דעם גרעסטען אויסוואהל

אונגעוועהנליכע רעדוקציע פון אלע פרייזען

אין דער איינציגער קאנקורענץ-פערפומעריע

פון דער פירמע

י. דרוקער, זאוואדזקא 5

טעלעפאן: 175-92

וואס בעזיצט דעם רייכסטען אויסוואהל פון די נייעסטע פאריזער

פערפומען,

ווי אויך די פיינסטע ערשטקלאסיגע פודערן, טואלעט-זייפען אז"וו

Perfumerja J. DRUKIER

Zawadzka 5, tel. 175-92.

בעמערקונג: ענגראסיסטען בעקומען ספעציעלען ראבאט

היינט און פאלג. טעג!

דאס גרעסטע מייסטערווערק פון אלע צייטען!

די שרעקליכסטע וויזיע פון וועלט-קריג אין רעאליסטישען בעגריף, לויט דעם בער. ווערק פון E M.REMARQUE

אויפן מערב-פראנט קיין נייעס

מיטרייסענדע דראמע, וואס אילוסטרירט פון איין זייט דעם פאטריאטיזם און פון דער צווייטער זייט די אכזריות און שחיטות איבער מיליאנען אונשולדיגע מענשען. די הויפט-ראלען קרעאירען מייסטער-האפט: דער אונפערגלייכליכער (בולבא) **LOUIS WOLHEIM, Lewis Ayres, John Wray** i in.

אנהויב אין געוו. טעג 4 נאכמיטאג, שבת און זונטאג — 12 א זייגער בייטאג פאפולערע פרייזע.

קיין סטאביליזאציע פון פונט

ווייל ענגלאנד קען נישט נעהמען קיין הלואה

לאנדאן, 5. (ספּ. טעל.) דער „טיימס" מעלדעט, אז מ'דארף נישט האפען אויף דער סטאביליזאציע פון פונט שוין אין דער נאהענטסטער צוקונפט, ווייל אזא סטאביליזאציע וואלט געפאדערט אנ'אויסלענדישע הלוואה וועלכע ענגלאנד קען איצט נישט בעהמען.

ניו-יארק, 5. (ספּ. טעל.) אויף דער בערזע פון ווערט-פאפירען זענען די קורסען שטארקער. די נאכפראגע אויף דער פוילישער אויסלענדישער הלוואה האט זיך פערשטארקט.

ווארשא, 5. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אויף דער ווארשעווער בערזע איז א גרויסע נאכפראגע אויף גאלד. פאר א גאלד-רובעל האט מען געצאהלט 5.75 זל.

פאר א דאלאר האט מען געצאהלט 8,91 זל.; פאר'ן פונט 35 זל. 40 גראשען.

—=):0:(=—

„מיר גלויבען אין זשעני פון ענגלאנד"

פיהרער פון דער יודישער אגענץ' וועגען די פערספעקטיוון פון דער א"י-ארבייט

דער באנקעט לכבוד פרעזידענט נחום סאקאלאוו אין לאנדאן

לאנדאן, (יט"א) אונטער'ן פארזיץ פון ה' ד. אביגדור גאלדשמיד, פרעזידענט פון ראט פון דער „יודישער אגענץ" איז פארגעקומען לכבוד דעם פרעזידענט נחום סאקאלאוו אין קינגסוויי-האל אנ'אויפנאהמע מיט'ן אנטייל פון 300 בעקאנטע ציוניסטען און נישט-ציוניסטען.

אין זיין רעדע בעת דער אויפנאהמע האט פרעזידענט סאקאלאוו, וועלכער איז שטורמיש בעגריסט געווארען דורך די פערזאמעלטע, ערקלערט צוו. אנד:

מיר גיבען זיך אפ א דין-וחשבון מיט וואס פאר אנ'אונגעהויערע שוועריגקייטען עס קומט אונז אויס צו קעמפען אין איצטיגען מאמענט. די פאליטישע לאגע איז העכסט דעליקאט און פאדערט פיל אויסדויער, קלוגשאפט און טאקט, מיט פרייד קען איך אייך מיטטיילען אז די שטימונג אין די רעגירונגס-קרייזען איז פאר אונז גינסטיג און מיר קענען מיט פיל צוטרוי ערווארטען דעם נייעם הויך קאמיסאר אין ארץ-ישראל. מיר גלויבען אין זשעני פון גרויס-בריטאניען, און אין דער הייליגקייט פון גערעכטיגקייט און פעסטקייט פון די אינטערנאציאנאלע פערפליכטונגען לגבי יאונז. מיר מוזען אבער פערטיידיגען אונזערע געזעצליך-אנערקענטע רעכט און אינטערעסען געגען וועלכע עס איז מיספערשטענדעניש. אונזער אויפגאבע איז צוריקצושטעלען דעם צוטרוי צו דער מאנדאט-מאכט, וואס איז צום בעדויערען ערשיטערט געווארען צוליב די טראגישע געשעהענישען, מיר האבען אויך א גרויסע אויפגאבע אין בעצוג צו די אראבער, די בידערצטיגע בעציהונגען צווישען יודען און אראבער זענען געווען שוואנקענדיג, קראמפהאפט, פול מיט פאראורטיילע ומצד די אראבער, וואס האבען זיך געלאזט פיהרען פון פאנאטיזם און איגנאראנץ. מיר גלויבען אבער אז אין קורצען וועט שוין קומען די צייט פאר א ברייטער באזע פון דויערהאפטע בעציהונגען צווישען ביידע פעלקער, געשטיצט אויף געגענזייטיגען רעספעקט, מיט דער גרעסטער ענערגיע וועלען מיר פארבערייטען דעם וועג פאר אנ'אינטעלעקטועלען, סאציאלען, ווירטשאפטליכען שלום ווייל מיר פיהלען די קראפט פון דער סאלידאריטעט קאנצעפציע אין פערגלייך מיט'ן צושטערענדען גייסט פון פיינדליכער ריוואליזאציע.

די ניי-געוועהלטע ציוניסטישע עקזעקוטיווע אפעלירט צו אחדות און פריידליכער מיטארבייט פאר דער דערגרייכונג פון די ציוניסטישע שטרעבונגען. די שארפע ראנגלענישען אויף דעם לעצטען ציוניסטישען קאנגרעס דארפען נישט פערשטאנען ווערען אלס סימפטאם פון שוואכקייט פון ציוניזם. די ציוניסטישע בעוועגונג קען שוין איצט נישט פארשטעלען מיט זיך אזא ואידיליע ווי אין יאהר 1897, זי איז פערוואנדעלט געווארען אין די גרעסטע דראמע פון אונזער צייט. דער קאמף צווישען פערשידענע ריכטונגען איז נישט קיין בעגאטיווע ערשיינונג. פערקעהרט, דארט וואו עס זענען נישטא קיין שום פראקציעס קומט דער טויט. צווישען דעם יודישען פאלק אויסערהאלב פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע איז פערהאן ווינציג שטרייטען און קאנפליקטען פשוט דערפאר ווייל די בעזונדערע ריכטונגען קומען נישט מיט זיך אין בעריהרונג, זיי פערהאלטען נישט קיין שום געמיינזאמע אונטערנעהמונג. אזא מין שלום ווילען מיר אבער נישט האבען אין אונזערע רייהען.

אונזער בעוועגונג לעבט איבער א קריזיס-צייט. עס איז שווער צו געפינען אין דער געשיכטע א פערגלייך צו דער איצטיגער לאגע, דער אלוועלטליכער עקאנאמישער קריזיס האט זיך ספעציעל שווער אפגערופען אויף אונזער פאלק, רואינירענדיג די פערמעגענס פון יחידים, און פערארימענדיג דעם מיטעלשטאנד. און אויב אין אזא צייט ווענדען מיר זיך צו אונזער פאלק, פאדערענדיג נישט נאר פארטזעצען נאר אפילו פערגרעסערען די קרבנות, טוע זמיר דאס דערפאר, ווייל דאס יודישע פאלק לעבט איבער אלע מאל, אפילו אין די בעסטע צייטען, א קריזיס.

עס לאזט זיך בעמערקען צווישען יודען גלייך, ווי ביי אנדערע פעלקער, ספקות, וואקלונגען, בעאונרוהיגונגען, אבער דאס זענען אויבערפלעכליכע ערשיינונגען. דאס יודישע פאלק וועט מיט אלע קרעפטע זאויספיהלען די פערפליכטונגען, וואס זענען פערבונדען מיט'ן אויפבוי פון ודער יודישער נאציאנאלער היים, ווייל דאס יודישע פאלק טוט דאס צוליב זעלבסטדערהאלטונגס מאטיווען.

קודם כל איז אבער נויטיג, אז אין אונזער ארגאניזאציע זאל הערשען אחדות און שלום. דער ציוניזם מוז געשטעלט ווערען פאר די פארטיי-דאגמעס. אלע שטרייטיגקייטען ווערען דאך בטל אין אנבליק פון אונזער הויפט-אויפגאבע צו דערהאלטען אונזער פאזיציע אין א"י. דאס היסטארישע רעכט פון יודישען פאלק, אויף ארץ-ישראל מוז ווערען דער ענטשיידענדער פאקטאר, א דאנק אונזערע בעמיהונגען מוז ארץ-ישראל פערוואנדעלט ווערען אין א פרידליך און פראספערירענד לאנד פאר אלעמען.

דער מיטגליד פון דער עקזעקוטיווע פראפ. ז. בראדעצקי האט געהאלטען א גרויסע פאליטישע רעדע, אין וועלכער ער האט ערקלערט, אז די רעגירונגס-ענדערונג אין ענגלאנד האט פאר דעם ציוניזם געהאט א גרויסע בעדייטונג, פראפ. בראדעצקי האט סקיצירט די צוקונפטיגע פאליטישע ארבייט פון דער עקזעקוטיווע און האט מיטגעטיילט וועגען די געשפרעכען וועלכע זענען לעצטענס אפגעהאלטען געווארען מיט'ן נייעם קאלאניען-מיניסטער טאמאס און מיט דעם אונטער-שטאטס-סעקרעטאר פאר קאלאניע. סער ראבערט האמילטאן, מיניסטער טאמאס האט ביי דער געלעגענהייט נאכאמאל אויסגעדריקט זיין סימפאטיע פאר'ן ציוניזם, אויך סער ראבערט האמילטאן האט אונצווידייטיג ערקלערט אז דער פארטשריט פון דער יודישער נאציאנאלער היים איז איהם נאהענט צום הארצען.

נאכדעם האט גענומען דאס ווארט דער פועלי-ציוניסטישער מיטגליד פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע ה' בערל לאקער, וועלכער האט בעטאנט די גרויסע היסטארישע ראל פון דער יודישער יוגענד אין דער ציוניסטישער בעוועגונג.

צום סוף האט געהאלטען א רעדע ד. אביגדור גאלדשמיד, וועלכער האט זיך אפגעשטעלט אויף די בודזשעט-פראגען און די וויכטיגקייט פון דער בייער זאמעל-אקציע פאר'ן קרן-היסוד

„נייער פאלקסבלאט“

די שווערע לאַגע פון פעלקער־בונד

איך בין אַ טיף איבערצייגטער אָנהענגער פון דעם רעיון פון אַ פעלקער־בונד: דאָס איז דער אינטערנאציאָנאַלער בית־דין, וואָס וועט זיין בערופען צו פסק׳ענען שאלות פון אינטער־נאציאָנאַלע סכסוכים און אינטער־נאציאָנאַלע סתירות אין דער גאַנצער וועלט; דאָס איז די אינטערנאציאָנאַלע אינסטיטוציע, וואָס וועט זיך מיט דער צייט קענען אָנשפּאַרען אויף אַ גענוגענדיגען מאָראַלישען און פיזישען כח, כדי איהרע פסק־דינים און איהרע החלטות דורכצופיהרען אין לעבען; דאָס איז די אינסטיטוציע, וואָס וועט געוויס שאַפען מיט דער צייט אַן אמת׳ן, אַלעבעדיגען אינטערנאציאָנאַלען רעכט!..

ביז אָבער עס וועט זיך אויסהאָדעווען און פערשטאַרקען דער דאָזיגער אינטערנאציאָנאַלער כח, מוז די נאָך דערווייל צו שוואַכע אינסטיטוציע פון פעלקער־בונד פון צייט צו צייט זיך פיהלען זעהר און זעהר נישט גוט; איהר לאַגע ביי געוויסע סכסוכים פון צווישענפעלקערליכער נאַטור מוז פון צייט צו צייט ווער׳ן זעהר אַ שווערע און איהר אויטאָריטעט מוז דערביי שטאַרק ליידען.

אויבערפלעכליכע מענשען שרייען אין אַזוינע מאָמענטען: „די פעלקער־ליגע האָט זיך קאָמפּראָמיטירט די האָט איינגעזונקען אָנגעוועצט!..“ דאָס איז אַ גראָבער טעות, דאָס זענען מאָמענטען, אין וועלכע דער כח פון דער גאָר יונגער נאָך נישט קאָנסאָלידירטער וועלט־אינסטיטוציע — ווייזט זיך אַרויס דערווייל ליידער נאָך אַלס נישט קיין גענוגענדע אויף בייצוקומען די גרויסע שוועריגקייטען. די טבע פון די צווישענפעלקערליכער סכסוכים גופא, זייער גרויסקייט און שווערקייט צו בעזייטיגען — הענגט אָפּ דער עיקר פון דער קולטורעלער הויך, אויף וועלכע די פעלקער שטעהען: וואָס העכער די קולטור פון פאָלק, אַלץ העכער שטעהען זיינע מידות טובות אָדער זיין מאָראַל און אַלץ זעלטענער קומען ביי איהם פאָר אַזוינע שווערע סתירות און קאָליזיען מיט אַנדערע פעלקער, וועלכע דער פעלקער־בונד זאָל נישט קענען ברענגען צו אַן׳אויסגלייך דורך אַ פשרה, פערקעהרט, וואָס נידעריגער ס׳איז די קולטור פון אַ פאָלק, אַלץ שווערער איז זיינע סכסוכים מיט אַנדערע פעלקער אויסצוגלייכען נישט נאָר אויף דעם וועג פון יושר, דאָך אַפילו אויף דעם וועג פון רעכט, ווייל ער שטרעבט נאָר דעם אויסגלייך צו בעקומען אויפ׳ן וועג פון גראָבען פיזישען כח!

פעלקער פון אַ נידעריגער קולטור זענען נישט ראוי, נישט צייטיג, נישט דערוואַקסען צו זיין מיטגלידער פון אַ פעלקער־בונד, אויב אַ פעלקער־בונד שטעהענדיג אויף דער געהעריגער הויך, ווייזט זיך אַרויס פאַר צו שוואַך ביים דורכפיהרען זיין רעכטליכע ליניע, בעווייזט דאָס נאָר, אַז לכל־הפחות אַ היפּשער טייל פון זיינע מיטגלידער שטעהען אויף אַ צו נידעריגער קולטורעלער מדרגה!

די פעלקער־ליגע איז אַ שול פאַר פאַקטישע אינטערנאציאָנאַלע רעכט; מיט דער צייט וועלען זיך דאָרטען לערנען און אויסלערנען אַלע פעלקער. דערווייל אָבער קענען די תלמידים זיך ליידער נישט בעריהמען מיט גרויסע פעולות... ווי מיר דוכט זיך, איז דער למוד דאָרטען זעהר פערשווערט נאָך מחמת דער זעהר נישט גלייכער קולטורעלער מדרגה, אויף וועלכער די פעלקער־תלמידים שטעהען. די פעלקער־ליגע זעהט אויס ווי אַ שול, וואו עס לערנען זיך אינאיינעם תלמידים פון אַ נישט גלייכען עלטער מיט אַ נישט גלייכער צוגרייטונגס־בילדונג און דערציהונג... חוץ אַלע אַנדערע טעמים מוז דאָס אויך זעהר פערשווערען דעם למוד.

די פעלקער־ליגע לעבט איצט איבער זעהר אַ שווערען מאָמענט, מחמת דעם פלוצלונגען אָנפאַל פון די יאַפּאַנער אויף דער כינעזישער פּראָווינץ מאַנדזשוריע, וועלכע זיי ווילען משמעות אָפּרייסען פון כינע פאַר זיך, אָדער, ווי מען רופט אַזאַ רציחה אויף דעם פיינעם דיפּלאָמאַטישען לשון, אַריינציהען די פּראָווינץ, וועלכע איז אגב אַן׳ארץ זבת חלב ודבש, אין זייער השפעה־קרייז...

וואָס דאָס הייסט אויפ׳ן יאַפּאַנישען לשון — ווייסען מיר שוין לאַנג פון זייער בענעמען זיך למשל אין דער אַנעקסירטער כינעזישער בעפעלקערונג אויף דעם אינזעל פאָרמאָזא, אין קאָרעא און אַנדערע. אויפ׳ן לשון פון די יאַפּאַנער הייסט דאָס: אַכזריות׳דיגע בעהאַנדלונג, בונטען. אויסראָטונג און אויסראָטונגס־פּאָליטיק. און וואָס ווייטער? די יאַפּאַנער זענען זיכער, אַז מיט דער צייט וועט דאָס גאַנצע לאַנד יאַפּאָניזירט ווערען; איך בין אָבער איבערצייגט, אַז פריהער אָדער שפּעטער וועלען זיי די כינעזער אפשר נישט מיט קיין קלענערער אכזריות אַרויסוואַרפען פון דאָרטען!

אָט אַזוינע סתירות׳דיגע געשעהענישען קומען פאָר ביי די מיטגלידער פון דער פעלקער־ליגע; פון איין זייט זינגט זיך דאָס שעהנע ליד פון לאָקאַרנאָ און פון דער אַנדער זייט אַ גראָבער רציחה׳דיגער אָנפאַל אויף אַ שכן אויף וועמען מען טראַכט אויס אַ בלבול, כדי צו פערכאַפּען און פערגזל׳ענען זיין לאַנד!

דער שוויגען פון די סאָוויעטען, וועלכע האָבען דאָך דאָ גאָר נישט לאַנג אַרויסגעוואָרפען די יאַפּאַנער כמעט פון אַלע מאַנדזשורישע מערק, איז דאָך אין העכסטען גראַד פערדעכטיג!..

און וואָס קען בעבעך טון די פעלקער־ליגע, וועמעס גרעסטע כחות: פראַנקרייך, ענגלאַנד און דייטשלאַנד — זענען פערנומען אין דעם מאָמענט מיט אייגענע פּאָליטישע און עקאָנאָמישע שוועריגקייטען;

די פעלקער־ליגע מוז אָבער, נישט קוקענדיג אויף קיין זאַך, ענטשלאָסען און פעסט ענטגעגענשטעלען זיך געגען דעם יאַפּאַנישען מיטעל־אַלטערליכען סאַמוראַיאיש־פעאָדאַלען „פּאַטריאָטיזם“, וואָס טראַכט נאָר ווי צו פערקנעכטען און פערניכטען דעם שוואַכען שכן! די כלומרשטע תביעה פון יאַפּאַניע צו כינע מוז אַריבערגעהען צום האַאַגער טריבונאַל.

אַזאַ ענטשלאָסענע האַנדלונג וועט געוויס שטאַרק אונטערשטיצט ווערען מצד אַמעריקע; געגען אַזאַ האַנדלונג פון דער פעלקער־ליגע וועט קיינער נישט האָבען דעם מוט אַרויסצוטרעטען.

די לאַגע אין ווייטען מזרח איז סיי ווי זעהר אַנגעשטרענגטע און ס׳דראָהט די שרעקליכע סכנה, אַז דאָס פייער, וואָס האָט זיך בעוויזען אין מאַנדזשוריע, זאָל אַרומכאַפּען די וועלט און פערניכטען דאָס, וואָס איז געבליבען נאָך דער וועלט־מלחמה.

שנעל און פעסט מוזען האַנדלען די אין דער פעלקער־ליגע פערייניגטע כחות פון די גרויסע מלוכות, וועלכע ג[illegible] דאָך אויף איינצוהאַלטען די ווילדע יאַפּאַנישע עקספּאַנסיע אין דעם צוים פון רעכט!

דר. י. ווינאָגראדסקי.

אין דער גאָלדענער פעסטונג פון אמעריקע

בעזוך אין די קעלערן, וואו עס ליגען די מיליאַרדען אמעריקאַנער גאָלד

עטליכע אָנגעזעהענע געסט פון דייטשלאַנד איז געלונגען צו בעקומען אַ צוטריט אין קדשי קדשים פון דער אמעריקאַנישער פינאַנציעלער מאַכט: זיי האָבען בעזוכט די אונטערערדישע פעסטונג, אין וועלכע ס׳ליגען בעהאַלטען די גאָלד־אוצרות פון אמעריקע. פאַר׳ן בעזוך אין די קעלערן איז פאָרגעקומען אַ פרישטיק ביים גובערנאַטאָר פון דער פעדעראַל־רעזערווו־באַנק. בעת׳ן שמועס האָט מען די געסט דערצעהלט, אז די באַנק פון ענגלאַנד, וועלכע עקזיסטירט שוין 225 יאָהר, האָט אַ זאַפּאַס גאָלד פון ס. ה. 150 מיליאָן פונט, די פעראייניגטע שטאַטען האָבען שוין אין יאָהר 1900 פערמאָגט אַ זאַפּאַס פון 1 מיליאַרד דאָלאַר, פון דעמאָלט אָן איז דער זאַפּאַס געשטיגען פינפפאַכיג.

א מיליאַרד דאָלאַר אין גאָלד געהערט צו דער מלוכה, די איבריגע 5 מיליאַרד געהערען צו די 12 פעדעראַל רעזערוו בענק.

אין בעגלייטונג פון א מהנה וועכטער און דעטעקטיוון זענען די געסט אוועק צו דער ווינדע, וואָס פיהרט צום אוצר. דאָ האָט מען זיי געוויזען אַן׳איינריכטונג, וואָס מיט איהר הילף קאָן מען אין פאַל פון א סכנה פערפלייצען אַלע גאָלד־קעלערן.

די געסט האָבען זיך אַראָפּגעלאָזט עטליכע שטאָק טיף אונטער דער ערד און זענען געקומען אין א שאַכטע, וואָס איז אויסגעהאַקט פון גראַניט־פעלזען.

די גרויסע קעלערן געפינען זיך 18 מעטער טיף אונטער דער ערד. 12 וועכטער היטען דאָ אָפּ אַ רונדיגע שטאָלערנע טיר, וואָס האָט אַ דורכשניט צוויי מעטער און איז אַנדערטהאַלבען מעטער דיק. יעדער פון די וועכטער עפענט די טיר מיט א בעזונדערען שליסעל. אין א מאָמענט ווען די טיר האָט זיך געעפענט, האָבען אין פערשידענע ערטער פון די קעלערן, געקומען קלינגען סיגנאַל־גלאָקען און עס האָבען זיך אָנגעצונדען עלעקטרישע לאָמפען, ווען עס וואָלט געווען אַן׳איינברוך, וואָלט מיט איין בעוועגונג געוואָרען א פערפלייצונג, און די איינברעכער וואָלטען אומגעקומען אין מעכטיגע וואַסער־שטראָמען.

אין לאַנגע פּאָליצעס ליגען אונצעהליגע גרויע זעק און בלייערנע קאַסטענס. אין די זעק געפינען זיך גאָלדענע מטבעות אין די קאַסטענס שטאַבעס גאָלד מיט די שטעמפּלען פון בערלין, לאָנדאָן, פּאַריז, רוים, סאַן־פראַנציסקא, פילאַדעלפיא.

דורכפאַל פון ימים־נוראים׳דיגער אַנטי־רעליגיעזער קאַמפּאַניע

אין דעם קרימער יודישען ראַיאָן

מ אָ ס ק ו ו ע. (יט״א) „די אַנטי־רעליגיעזע קאַמפּאַניע געגען די „פּורכטיגע“ טעג איז שענדליך דורכגעפאַלען אין יודישען פרייד־אָרפער ראַיאָן, מיט די ווערטער הויבט זיך אָן אַ גרויסער אַרטיקעל אין מאָסקווער „עמעס“.

דער אויטאָר פון אַרטיקעל שטעלט פעסט, אַז אין גאַנצען ראַיאָן איז קיין איין קאָלכאָז נישט געבליבען ראש־השנה און יום־כפור אָהן אַ מנין. אַ סך קאָלאָניעס האָבען אַפילו געהאַט צו עטליכע מנינים, יעדער מיט אַ גרויסער צאָהל מתפללים. צו דער אַרבייט אין פעלד זענען די טעג אַרויס בלויז יונגוואַרג און שול־קינדער. דער גאַנצער איבריגער עולם איז געווען אין די שוהלען. עס האָבען נישט געאַרבייט און געגאַנגען אין שוהל נישט בלויז פּשוט׳ע קאָלאָניסטען, נאָר אויך אַקטיוויסטען.

אין אַ סך דערפער האָבען נישט געאַרבייט און זענען געגאַנגען אין שוהל די פאַ־זיצערס פון די דאָרף־ראַטען. און אפילו קאָמסאָמאָלקעס זענען אין אייניגע פעלען נישט אַרויס צו דער אַרבייט. אין דער ווירטשאַפט „גאָלדע“ - דערצעהלט די צייטונג — איז די גאַנצע „וואָלאָסט“ (אָרטיגע מאַכט) אַוועק ראש־השנה דאַוונען. דער ברונעם האָט ראש־השנה גערוהט, דער פאַסטוך האָט גערוהט, און עס איז נישט געווען, ווער עס זאָל אָנטרינקען די בהמות.

ערב יום־כפור האָבען די קאָלאָניסטען אין פערצאַפעלד געשיקט אַן׳„אָבאָז“ מיט כפּרות צום שוחט. דאָס גלייכען איז אין דאָרף מערעזשינא געשטאַנען ביים שוחט אַ לאַנגע רייה ווייבער מיט כפּרות אין די הענד. אין דער ווירטשאַפט „נאַלדע“ האָט מען, צוליב יום־כפור, נישט געאַרבייט גאַנצע דריי טעג, ערב יום־כפור, יום־כפור און אויך מאָרגען נאָך יום כפור. די פּ״ומע קאָלאָניסטען האָבען געזאָגט“, אַז גאָט וועט וועלען וועט ער אָבגעבען מהר, ווי אין די פאַר אַרבייט־טעג, וואָס זענען סיי־ווי־סיי גאָרנישט ווערט“.

דאָרט וואו די פּרייע עלעמענטען האָבען געפּרובירט פיהרען אַן׳אַנטי־רעליגיעזע קאַמפּאַניע, האָבען זיי בעגעגענט אַן׳אַקטיווען ווידערשטאַנד מצד די פרומע. אין דאָרף „סמידאָוויטש“ האָבען די יונגע אַפּיקורסים געמאַכט יום כפּור אין אָווענד אַ מיטינג און איינגעאָרדענט א דעמאָנסטראַציע, זענען זיי פערוואָרפען געוואָרען מיט שטיינער.

דער שרייבער פון אַרטיקעל ברענגט נאָך אַ רייה פאַקטען, וועלכע בעשטעטיגען דעם פולשטענדיגען דורכפאַל פון דער אַנטי־רעליגיעזער קאַמפּאַניע אין דעם קרימער יודישען ראַיאָן.

ציוניזם איז גוט, אָבער אָהן יודען און א״י

מאַהאַטמאַ גאַנדהי וועגען ציוניזם

ל אָ נ ד אָ ן (יט״א) דער גייסטיגער פיהרער פון אינדיען מאַהאַטמאַ גאַנדי, וועלכער בעטייליגט זיך אין דער „קאָנפערענץ פון קיילעכדיגען טיש“ אין לאָנדאָן און האָט די טעג געפייערט זיין 62 געבורטסטאָג, האָט ערטיילט אַן׳אינטערוויו דעם פאָרשטעהער פון „דזשואיש קראָניקל“, אין וועלכען ער האָט זיך אויף פאָלגענדען אופן אַרויסגעזאָגט וועגען ציוניזם:

"דער ציוניזם אין זיין גייסטיגען זין איז אַ נאָבעלע שטרעבונג. דער ציוניזם אָבער, וועלכער שטעלט זיך פאַר אַ ציל ווידער צו בעזעצען ארץ־ישראל מיט יודען, בעזיצט נישט פאַר מיר קיין שום צוציהונגס־קראַפט. איך פערשטעה די בענקשאַפט פון אַ יוד זיך צוריקצוקעהרען אין לאַנד פון זיינע אבות, ער קען און דאַרף דאָס טון, אויף וויפיעל זיין צוריקקעהר קומט פאָר אָהן דער הילף פון ענגלישע און יודישע באַגנעטען. נאָר אין דעם פאַל וואָלט געקענט דער יוד, וועלכער קומט קיין ארץ־ישראל, לעבען אין שלום און פריינדשאַפט מיט די אַראַבער. דער ווירקליכער ציוניזם, וועלכער איז טיף איינגעבאַקען אין יודישען הארץ, איז אַ ציל, צו וועלכען מען שטרעבט און פאַר וועלכען מען איז גרייט מקרב צו זיין דאָס לעבען. אָבער אַזאַ ציוניזם רוהט די שכינה פון גאָט. דאָס ווירקליכע ירושלים איז א גייסטיג ירושלים. דעם דאָזיגען גייסטיגען ירושלים קען יעדער יוד פערווירקליכען אין יעדען טייל פון דער וועלט“.

אונגאַרישע קינסטלעריז שאַפט אַ היים

פאַר ענטוישטע יודישע מיידלעך

ב ו ד א פ ע ש ט, (י. ט. א.) די בעריהמטע אונגאַרישע קינסטלערין אירענע פּאַלעסטי, וועלכע האָט נישט לאַנג חתונה געהאַט מיט׳ן אמעריקאַנער טעאַטער־דירעקטאָר ה. באַרטש, האָט גענומען זיך פערווירקליכען אַ מאָדנע אידעע. זי וויל שאַפען אין אונגאַרן דעם ערשטען יודישען נאָנעס־קלויסטער פאַר יודישע מיידלעך, וואָס האָבען געליטען ענטוישונגען אין דער ליבע און אין לעבען בכלל. פאַר אַזעלכע יודישע פרויען, וואָס האָבען זיך אָפּגעזאָגט פון פריוואַט־לעבען זאָל אין די נאָהענטסטע וואָכען געשאַפען ווערען אַן׳אייגענע היים, אין וועלכער זיי זאָלען קענען אָפּלעבען רוהיג זייערע יאָהרען. פרוי פּאַלעסטי מיינט, אז עס איז אומגערעכט אין אויך אַ בושה פאַר יודען, אַז אַלע קאָנפעסיעס זאָלען האָבען אַזעלכע היימען פאַר ענטוישטע פרויען, נאָר די יודישע רעליגיע נישט.

דאָס ערשטע יודישע מאָנאַשקעס־הויז זאָל געעפענט און איינגעאָרדענט ווערען פאַר 300 יודישע מיידלעך אין אַ שטילען דאָרף אויפ׳ן נאָמען פון דער פּאַלעסטיס מוטער, וועלכע איז געווען אַ גרויסע צדקה־טוערין. אין דאָזיגען יודישען גאָנעס־היים זאָלען מאָנער נישט טאָרען אַריינקומען, נאָר דער ראַבינער זאָל מעגען אַריינקומען צוויימאָל אין טאָג צום דאַווענען מיט די דאָזיגע ענטוישטע יודישע פרויען.

אירענע פּאַלעסטי איז היינט די גרעסטע אונגאַרישע אַקטריסע און טענצערין. ווען טשאַרלי טשאַפּלין איז געווען פאַר אַ יאָהרען אין וויען, האָט ער זי אָנגעקוקט אין טעאַטער בלויז ביי דער איינציגער פאָרשטעלונג פון דער פּאַלעסטי.

האַקענקרייצלערישע פּראָוואָקאַציעס

אויפ׳ן וויענער אוניווערזיטעט

ווי ע ן (יט״א) אויפ׳ן היגען אוניווערזיטעט האָבען די האַקענקרייצלער אויסגעהאַנגען אילוסטראַציעס פון שרעקליכע אייזענבאַהן־אַטענטאַט אין ראש־השנה אין אונגאַרן מיט אויפרייצענדע בעמערקונגען, אַז דאָס שרעקליכע אומגליק איז געמאַכט געוואָרען פון יודען ספּעציעל ראש־השנה, כדי דאָס אומגליק זאָל טרעפען בלויז דאָס רייזענדע קריסטליכע פּובליקום. דער רעקטאָר האָט צו דער אַלגעמיינער ערשטוינונג ערלויבט אויסהענגען די פּלאַקאַטען אין דער אולא פון אוניווערזיטעט. עס וואָלט געווען געקומען צו שווערע עקסצעסען דורך אַזאַ אויפרייצענדער אַנטיסעמיטישער אַגיטאַציע. צום גליק האָבען די אונטעריכטס־אָרגאַנען אויף אַן׳ענערגישער אינטערווענץ פון דער וויענער קהלה תיכף בעפוילען אַראָפּצונעמען דעם דאָזיגען בלבול פּלאַקאַט פון דער אולא.

„בונד“ אַרויסגעטרעטען פון דער יודישער קהלה אין טשערנאָוויץ

ט ש ע ר נ אָ ו ו י ץ, (י. ט. א.) די פראַקציע פון די בונדישע ראַטמענער אין דער יודישער קהלה אין טשערנאָוויץ האָט בעשלאָסען איינגאַנצען זיך צוריקצוציהען פון דעם ראַט פון דער יודישער קהלה.

כדי צו וועהלען נייע פרנסים אויף דעם אָרט פון די אַרויסגעטרעטענע 3 בונדיסטען, וועט די קהלה אויסשרייבען נייע וואַהלען.

דער יודישער קלעזמער פון פראַג

אויסגעקליבן און איבערדערצעהלט פון ר. אייזלאַנד

.3

ווע͏לען מיר זיי דאָ איבערלאָזען און זיך אומ־קעהרען צו זעהן, וואָס מיט ר׳ שמעלקען איז פערלאָפען.

די פערמאַכטע קאַרעטע, אין וועלכער מען האָט ר׳ שמעלקען אַריינגעוואָרפען, איז געפלויגען פייל פון בויגען איבער בערג און טאָלען, איבער גריבער און שטיינער ביז מען האָט זיך אָפּגע־שטעלט, אַרויסגענומען ר׳ שמעלקען פון דעם פער־מאַכטען וואָגען, גענומען איהם אונטער די הענד און געפיהרט ביז ער האָט דערפיהלט, אַז מען פיהרט איהם אַלץ נידריגער און בידריגער. דער נאָך האָט ער געפיהלט, אַז ער געפינט זיך אין אַזאַ מין שטוב. פון דאָ־טען האָט מען איהם גע־פיהרט אין אַנ׳אַנדערער שטוב און אַזוי פון איין שטוב אין דער אַנדערער, ביז מען האָט איהם גע־בראַכט אין גרויסען זאַל אַריין. דאָ האָט מען פון איהם אַראָפּגענומען דעם זאַק און פאַר זיינע אויגען האָט אַ בליאַסק געטון, וואָרום דער זאַל איז גע־ווען אויסגעפוצט מיט פעריל, דימאַנטען און ברי־ליאַנטען. אין מיטען זאַל איז געווען אַ טיש, אוי־בענאַן אויף אַטייערען שטוהל איז געזעסען אַ מאַן פון אַ יאָהר פערציג, אָנגעטון ווי אַ שררה און מיט אַ בלאַנקער שווערד אין דער האַנד. אַרום איהם זענען געזעסען צוועלף געזונדטע יונגען, אַלע אָנגעטון אין רויטען זיידענצייג און מיט מע־סערס אין די הענד.

שמעלקע האָט גלייך פערשטאַנען, אַז ער איז אַריינגעפאַלען צווישען רויבער, וואָס ווייסען נישט פון קיין רחמנות, נאָר ווי אַזוי ווי ער קומט אַהער האָט ער נישט געקענט פערשטעהן, איז איהם געבעך געוואָרען זעהר ביטער אויפ׳ן האַרצען און ער האָט זיך קום געקענט האַלטען אויף די פיס. האָבען איהם די לייט געגעבען אַ פּאָר טראָפּען בראָנפען, אַז ער זאָל קומען צו זיך, דערנאָך האָ־בען זיי איהם צוגעפיהרט צו דעם עלטסטען פון די גזלנים און דער עלטסטער האָט אויף איהם אַ געשריי געטון מיט זיין רויבעריש קול: „ווי אַלט ביזטו, דו פערשאָלטענער יוד״? ר׳ שמעל־קע האָט איהם געענטפערט שטיל, אַז ער איז זעקס און דרייסיג יאָהר אַלט און געבעטען ער זאָל רחמנות האָבען אויף זיינע יונגע יאָהרען, מחמת ער האָט אַ ווייב מיט קינדער. אָבער דער עלטסטער האָט זיך נאָר אויסגעלאַכט און איהם געזאָגט, אַז ער מעג שוין ווידוי זאָגען, ווייל באַלד וועט מען איהם טויטען. איז ר׳ שמעלקע איהם געפאַ־לען צו די פיס און געבעטען ער זאָל אויף איהם רחמנות האָבען, אָבער דער עלטסטער האָט איהם אָפּגעשטופּט פון זיך. האָט זיך ר׳ שמעלקע געבע־טען, אַז מען זאָל איהם כאָטש זאָגען, מיט וואָס ער האָט זיך פערזינדיגט, וואָס מען זאָל איהם דאַרפען טויטען און פון וועמענס האַנד ער איז דאָ אַהערגעבראַכט געוואָרען. זאָגט צו איהם דער עלטסטער: דאָס קען איך דיר זאָגען, יוד, נאָר בתנאַי, אַז דו זאָלסט פאַר אונז שפּילען פאַר דיין טויט, ווייל מיר האָבען געהערט, אַז דו ביסט אַ גרויסער שפּילער.

ווי ביטער ס׳איז איהם נעבעך געווען אויפ׳ן האַרצען, האָט ר׳ שמעלקע דאָך מסכים געווען צו שפּילען. מען האָט איהם גלייך געבראַכט אַ פי־דעל. איידער ער האָט אָנגעהויבען שפּילען, האָט איהם דער עלטסטער געזאָגט, אַז זיין ביטערען סוף האָט ער צו פערדאַנקען דעם גרויסען קענער, וועלכער האָט איהם מקנא געווען פאַר׳ן כבוד. וואָס מען האָט איהם צוגעטיילט ביים דוכס, האָט ער בעצאָהלט אַ סך געלד, כדי מען זאָל איהם טויטען. האָט זיך ר׳ שמעלקע צעוויינט און נאָכ־אַמאָל געבעטען, מען זאָל איהם לאָזען לעבען און ער וועט די גזלנים געבען נאָך מעהר געלד, אָבער דער עלטסטער האָט זיך אויסגעלאַכט און ר׳ שמעלקע האָט גענומען די פידעל און אָנגעהויבען צו קרעכצען, וואָרום עס איז איהם נעבעך גע־ווען זעהר שווער צו שפּילען, אין אַזאַ עת צרה, ווען דער חלף איז איהם שוין געלעגען אויפ׳ן האַלז, נאָר אַז ער האָט שוין אָנגעהויבען צו שפּילען האָט ער געשפּילט מיט אַזאַ געפיהל, אַז דער עלטסטער מיט די איבריגע גזלנים זענען שיער נישט אויסגעגאַנגען.

אָפּגעשפּילט און געמיינט, אַז איצט וועט שוין קומען דער סוף. ערשט ער הערט ווי איינער פון די גזלנים רופט זיך אָפּ: צו וואָס זאָלען מיר איהם שוין הרג׳ענען, אַז פון אונזערע הענד וועט ער סיי־ווי־סיי נישט לויז ווערען. לאָמיר איהם באַך לאָזען לעבען, וועט ער אונז דערקוויקען מיט זיין שפּילען.

איז דאָס וואויל געפעלען דעם עלטסטען און די אַנדערע גזלנים און זיי האָבען אָפּגעמאַכט, דער ווייל איהם צו לאָזען לעבען. און אַזוי איז דערווייל ר׳ שמעלקע ניצול געוואָרען.

און ר׳ שמעלקע איז געזעסען אין אַ בעזונ־דערער קאַמער, וואָס די גזלנים האָבען איהם אָפּגעגעבען, מען האָט איהם געגעבען צו עסען און צו טרינקען, אָבער נאָר מיט אַ תנאַי, אַז ער זאָל זיין גרייט צו שפּילען, ווען מען וועט עס פער־לאַנגען פון איהם. ער האָט געלויבט און געדאַנקט דעם בעשעפער פאַר דעם חסד און געהאָפט, אַז דער אויבערשטער וועט איהם נאָך ווייטער העל־פען און ער וועט אינגאַנצען ניצול ווערען פון די רויבערישע הענד און אַהיימקומען אויף סכות צו זיין פאַמיליע.

.4

און די גזלנים פלעגען אוועקגעהען אויף גאַנ־צע טעג און אַהיימקומען שפּעט נאָך האַלבער נאַכט. פאַר אוועקגעהען פלעגען זיי פערשליסען דעם אַריינ־גאַנג צו דער הייל, אַזוי אַז ר׳ שמעלקע זאָל נישט קענען ענטלויפען. אָבער אינעווייניג אין דער הייל פלעגט ער קענען זיך אַרומדרעהען פריי און פריי וואו ער האָט נאָר געוואָלט. ביינאַכט פלעגען די גזלנים צוריקקומען פערבלוטיגטע און באַכדעם ווי זיי האָבען זיך אָ־ומגעוואַשען, האָבען זיי זיך געזעצט עסען און טרינקען. באַכ׳ן עסען האָבען זיי זיך לוסטיג געמאַכט און ר׳ שמעלקע האָט געמוזט פאַר זיי שפּילען. אָפט פלעגט זיך מאַכען, אַז די גזלנים האָבען מיט זיך מיטגעבראַכט מענשען, וואָס זיי האָבען געכאַפּט אויף די וועגען און דאָ אין דער הייל האָבען זיי געטויט די אומגליקליכע מיט כלי־עדליי שרעקליכע יסורים און ר׳ שמעלקע האָט דער־ביי נאָך געמוזט צושפּילען עפּעס פריהליכעס, וואָס ער האָט געפיהלט דער־ביי קען מען זיך שוין פאַר־שטעלען. זעהר אָפט האָט איהם זעהר שטאַרק באַנג געטון וואָס ער איז געבליבען לעבען, און איידער צוצוזעהן ווי מען פייניגט אַזוי מענשען, האָט ער אויף זיך גיכער געוואונשען דעם טויט.

ער האָט אַפּילו געוואָלט זיך אַמעשה אָנטון, אַבי נישט צו דאַרפען צוזעהן די שוידערליכע מעשים פון די רויבער.

גאַנצע טעג האָט ער פערבראַכט אין תהלים זאָגען און בעטען גאָט, אַז ער זאָל איהם מציל זיין פון דאַנען. ער האָט געצעהלט די טעג און געוואוסט, אַז ס׳איז שוין סכות און ער קען נישט מקיים זיין די מצוות סוכה און אתרוג, דאָס האָט איהם גאָר אינגאַנצען צומישט און ער האָט זיך דאָס לעבען פערוואונשען.

און איין נאַכט, דאָס איז געווען די נאַכט פון הושענה־רבה, האָבען זיך די גזלנים אומגעקעהרט אין דער הייל אַריין זעהר צאָרענדיג און דער עלט־סטער איז צוגעגאַנגען צו איהם און געזאָגט: איצט, יוד, איז געקומען די צייט, מען זאָל מאַכען אַ סוף מיט דיר. און מען האָט זיך טאַקע גלייך גענומען צוגרייטען איהם צו טויטען. ר׳ שמעלקע האָט זיי געבעטען, אַז זיי זאָלען איהם כאָטש לאָזען ידוי זאָגען און צום לעצטען מאָל שפּילען אויף דער פידעל. האָט מען איהם צוליב געטון. ער האָט גע־נומען די פידעל און געשפּילט, אַזוי, אַז זיין שפּילען האָט זיי אַלעמען צובראָכען און זיי זענען געבליבען זיצען ווי פערשטיינערט.

(סוף מאָרגן).

קלאַנג־קינא־טעאַטער
APOLLO
היינט און פאָלג. טעג!
כל־נדרי
א. אַ. זינגט דער פענאָמענאַלער
אַקטיאָר און זינגער
Al JOLSON
אין דער מיטרייסענדער דראַמע פון א מענש פונ׳ם המון, וועלכער האָט צוליב רוהם איבערגעריסען מיט דער טראַדיציע און פערלאָזט דאָס יודי־שע געטאָ
א. ג.
„דער דזשאַז־זינגער״
אָנהייב אין געוו. טעג 4 א זייגער נאַכמ.
שבת און זונטאָג 12 א זייגער בייטאָג.

געזעלשאַפט „תרבות״ אין פוילען
טעל. 213-84 זאַל „פילהאַרמאָניע״ טעל. 213-84
היינט, דינסטאָג, דעם 6-טען אָקטאָבער 1931, 8.30 אָוונט וועט דער
גרויסער העברעאישער דיכטער
חיים נחמן ביאַליק
האַלטען אַ רעפעראַט אין דער יודישער שפּראַך
אויף דאָס טעמע:
„די שפּראַכען־קאַמפּען אין דער געשיכטע פון יודישען פאָלק״
בילעטען פון 1.25 זל. צו בעקומען טעגליך אין דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע־זאַל.

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE
ZIELONA 6.
Telefon 12-333
tel. 12-333
tel. 12-333
ערטיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אלע פלוצימדיגע פאַרפאַלען צו יעדער צייט בייטאָג און ביינאַכט ווי אויך אין אלע אַקושעריע און גינעקאָלאָגישע הילף.

אַ קרבן פון שפּיאָנאַזש

...נסאַציאָנעל קרימינעלישער ראָמאַן

(45

עטעל האָט נישט פערלוירען די האָפענונג:

זי האָט געגלויבט, אַז דער מאַן איהרער וועט בעפרייט ווערען, און אַז אויפ׳ן פּראָצעס וועט קלאָר ווערען דער אמת.

איהר איינציגער געדאַנק איז געווען אין די דאָזיגע שרעקליכע טעג: „ווען מאַקס וועט זיך צוריקקעהרען״...

מיט ד ידאָזיגע ווערטער האָבען זיך אָנגעהויבען אַלע איהרע געדאַנקען וועגען דער צוקונפט.

דערפאַר טאַקע האָט זי זיך אַריינגעצויגען אין דער וואוינונג, אין וועלכער זיי האָבען געוואָלט וואוי־נען נאָכ׳ן צוריקקעהר פון דער לוסט־רייזע.

דעריבער האָט זי אין דער דאָזיגער דירה קודם כל צוגערוימט דעם אַרבייטס־קאַבינעט, וואָס איז בעשטימט געווען פאַר מאַקסען.

אויף די שענקעלעך האָט זי פונאַנדערגעשטעלט זיינע בעליבטע ביכער, און האָט טאָג־איין טאָג־אויס געביטען די בלומען אויפ׳ן טיש...

בעגיסענדיג זיך מיט טרעהרען אין די שלאָפּ־לאָזע נעכט, האָט זי זיך געהאַלטען אין דערמאָהנען די פּרטים פון די גליקליך־אַדורכגעמאַכטע פיר טעג צוזאַמען מיט איהר מאַן אין דער קליינער ווילע פון דער אַלטער פריילין קאַלפּעפּער.

— איך האָב ווידער בעקומען פון איהר אַ בריף! — האָט זי דערציילט מאַקסען, בעת אַ צו־זאַמענטרעפעניש. — זי איז אַזוי פערוואָרגט דער־פון, וואָס איך וואוין אַליין אָהן אַ דינסט, אַז ווען איך מאַך איהר נאָר אַנ׳אָנצוהערעניש, וואָלט זי געקומען צופאָהרען קיין לאָנדאָן.

— טאָ פאַרוואָס־זשע זאָלסטו עס נישט טון, טייערע? — האָט מאַקס אַ פרעג געטון.

— דאָס איז אוממעגליך... זי וועט צורודערט ווערען אין לאָנדאָן, און זיך דערפיהלען אַזוי אומ־גליקליך, אַז דער רעזולטאַט וועט זיין אַ פונקט פערקעהרטער — איך אַליין וועל האָבען זיך צו זאָרגען וועגען איהר....

אין יענעם טאָג, ווען צווישען דעם אומגליקלי־כען פּאָרל איז פּאָרגעקומען דער דאָזיגער שמועס, האָט זיך עטעל צוריקגעקעהרט צופוס אַהיים פון דער טורמע.

איהרע רעיונות זענען פערנומען געווען מיט געלד־זאָרגען.

די פריינד איהרע האָבען אויסגעפיהרט די צוזאָגען און די סומע, וואָס איז צונויפגעזאַמעלט געוואָרען דורך דעם ראַבינער, איז שוין אַריינגע־טראָגען געוואָרען צום אַדוואָקאַט.

די דאָזיגע סומע איז אָבער געווען צו קנאַפּ...

טאָ וואו־זשע זאָל מען קריגען נאָך געלד?

וועגען דער האַרבער פראַגע האָט זי מאַקסען גאָרנישט דערציילט.

בסוד פון איהם האָט זי פערזעצט אַלע איהרע אַנטיקען און דאָס גאַנצע ציהרונג.

זי האָט אויך ביז צו אַ מינימום פערקירצט אַלע איהרע הוצאות.

ווינני איז גראָד אַרויסגעטראָטען מיט קאָנ־צערטען ערגיץ אויף דער פּראָווינץ און זי האָט נישט געהאַט, מיט וועמען זיך משואל עצה צו זיין.

נישט געווען פאַר וועמען דאָס האַרץ אויסצו־גיסען....

עטעל האָט זיך אָוועקגעזעצט אויף אַ באַנק אין סאַן־דזשעמס־פּאַרק לעם דער בריק.

דער ווינטער־אָווענד איז געווען אַ קאַלטער, און קיין שפּאַצירערס אין די אַלייען זענען כמעט נישט געווען.

פונדעסטוועגען איז אָנגעקומען אַ יונג פּאָרל, און לעבהאַפט שמועסענדיג צווישען זיך, האָבען זיך די יונגעלייט דערנעהנטערט צו איהר.

עטעל האָט גלייכגילטיג אַ קוק געטון אין זייער ריכטונג, און פלוצים, אַ פערוואונדערטע, דער־קענט מאַרס סטאַרן, דעם זשורנאַליסט.

נעבען איהם איז געגאַנגען אַ העכליך שיין מיידעל, וואָס האָט עפּעס היציג און ליידענשאַפט־ליך גע׳טענה׳ט.

פונדעסטוועגען האָט מען זיי געקאָנט אָנ־נעהמען פאַר פערליבטע.

עטעל האָט אַ ציה־געטון מיט די פּלייצעס פאַר דעם אומאָנגענעהמען געפיהל, וואָס האָט זי אַרומ־געכאַפּט:

זי האָט זיך געמליך, דערמאָהנט, אַז שוין לאַנג האָט זי נישט בעגעגענט סטאַרן ביי די ווינ־סטאָנס, בעת אינגאַנצען מיט אַ פּאָר חדשים צו־ריק פלעגט זיך ווינני מיט איהם צוזאַמענטרעפען טאָג־טעגליך כמעט...

ווינני האָט לעצטענס אויסגעמיטען צו רעדען וועגען איהם.

אַ פערזונקענע אין איהרע אייגענע דאגות, האָט עטעל דערויף נישט געלייגט קיין אַכטונג, אָבער פלוצים איז איהר איצט דער ענין געוואָרען אויפ־פאַלענד, און גלייכצייטיג זעהר קלאָר.

— ווינני, נעבעך...

ביים דערנעהנטערען זיך פונ׳ם יונגען פּאָרל, האָט זיך עטעל אויפגעשטעלט, אָבער אַ קלעהר־טוענדיג שנעל, האָט זי זיך צוריקגעהאַלטען, און זיך צוריק אַוועקגעזעצט אויפ׳ן פריהערדיגען אָרט.

דאָס פּאָרל איז אַ דורך פערביי, עטליכע שריט פון איהר, אַזוי פערטון אינ׳ם שמועס, אַז זיי האָ־בען קיינעם נישט געזעהן און קיינעם נישט בעמערקט.

זי האָט דערהערט, ווי דאָס מיידעל האָט זיך אָפּגערופען מיט אַנ׳אויפגערעגטען קול:

— ס׳קאָן זיין איהר זענט גערעכט, אויב ס׳איז אָבער אַזוי, ווי איהר זאָגט, הויב איך נישט אָן צו פערשטיין דעם סער ראָבערט...

„סער ראָבערט? וועגען וועמען האָבען זיי גע־רעדט? וועגען דעם סער ראָבערט ראָלסאָן״?

עטעל האָט נישט געהערט סטאַרס ענטפער, און ווען זי האָט זיך אויפגעהויבען פון איהר אָרט, האָט זיך שוין בכלל פערלוירען דאָס פּאָרל פון די אויגען.

זיי זענען אַריבער די בריק און זענען פער־שוואונדען.

דאָס מיידעל איז אַוודאי געווען דעם פּראָפע־סאָר קאַטשיאַלאָס פלימעניצע.

מאַרס סטאַר האָט שוין אַנומעלט געהאַט גע־רעדט וועגע וואָט דער נייער קאַנטשאַפט זיינער...

ער האָט וועגען איהר געהאַט דערציילט, בעת ער האָט איבערגעגעבען וועגען די נישטגעראָטענע אַרומזוכענישען זיינע.

פאַר די אַדורכגעגאַנגענע פאַר וואָכען, האָ־בען זיך די בעציהונגען פון סטאַרן און דער יונ־גער איטאַליענערין שטאַרק דערנעהנטערט....

אַ בעטריבטע, אַנ׳אויפגערעגטע, מיט אַ טי־פען פערדראָס אין האַרצען פאַר איהר בע׳עוולה־טער חבר׳טע, איז עטעל צוריקגעקומען צו זיך אַהיים.

— אויף אייך וואַר׳ט דאָ עפּעס אַ דאַמע, מאַ־דאַם, — האָט איהר געמאָלדען דער הויז־דינער, אַנ׳אַלטער סאָלדאַט, וועלכער האָט זיך בעצויגען צו איהר מיט גרויס דרך ארץ.

— וואו וואַר׳ט זי?

— אויף ד יטרעפּען לעם אייער טיר... זי זיצט אויף אַ וואַליזע... איך האָב איהר פאָרגעשלאָ־גען, זי זאָל אַריין צוואַרטען אין מיין צימער צו מיין פרוי, אָבער זי האָט זיך אָפּגעזאָגט...

עטעל איז שנעל אַרויפגעשטיגען אויף די טרעפּען.

פאַר דער טיר פון איהר דירה, איז אויף אַ קליינער רייזע־וואַליזקע, מיט אַ קיישעל אין האַנד געזעסען די אַלטע פריילין קאַלפּעפּער.

(פאָרזעצונג קומט)

האַנדווערקעריי און האַנדעל

אויף דער וואַך

עקזאַמענס פאַר געזעלען

דאָס צעכען־געזעץ האָט געשאַפען האַרבע כּללים פאַר די אַלע וואָס פאַלען אַרונטער אונטער דעם געזעץ. נאָך פערשידענע אינטערווענציען האָט מען געמאַכט פערלייכטערונגען און הנחות פאַר די אַלע, וועלכע האָבען שוין לאַנג געהאַלטען זייערע וואַרשטאַטען און פאַר זיי וואָלט געווען זעהר שווער מיטאַמאָל זיך צוצופּאַסען צו די נייע פערהעלטנישען, ס'זענען געמאַכט געוואָרען הנחות בנוגע די מייסטערס און אויך בנוגע די געזעלען.

ווי בעקאַנט קען מען לויט דעם צעכען־געזעץ נישט אַרויסבעקומען קיין מייסטער־צייגניש ביז מ'האָט נישט קיין געזעלען־צייגניש. אַ צייגניש אַלס געזעלען (טשעלאַדניק) קען מען בעקימען ערשט נאָכ'ן בעלייגען אַנ'עקזאַמען, צו וועלכען מ'דאַרף האָבען אַ געוויסען בילדונגס־צענז. פאַר די געזעלען, וועלכע האָבען ביז איצט געאַרבייט אין די וואַרשטאַטען איז געמאַכט געוואָרען די הנחה, אז אויב ער וועט צושטעלען אַ בעשטעטיגונג, אז אין דעם אָרט, וואו ער האָט געוואוינט זענען נישט געווען קיין פאַך־שולען, אָדער ער האָט צוליב אַנדערע סיבות נישט געקענט בעזוכען קיין שולע וועלען זיי צוגעלאָזען ווערען צו די עקזאַמענס אָהן בילדונגס־צענז. די דאָזיגע הנחה איז אָבער גילטיג נאָר ביז'ן 31 יאַנואַר 1931.

וואָס זעהען מיר, בעת אַלע נישט־יודישע געזעלען נוצען שטאַרק אויס די הנחה און מעלדען זיך מאַסענוויז צו די געזעלען עקזאַמענס, זעהט מען אָבער כמעט אינגאַנצען נישט קיין יודישע געזעלען. אפילו אין דעם כמעט הונדערט־פראָצענטיגען יודישען פאַך, ווי ס'איז דער שניידער־פאַך האָבען זיך געמאָלדען צו די עקזאַמענס גאָר איינצעלנע געזעלען.

מיר פערשטעהען און האָבען שוין נישט איינמאָל אָנגעוויזען, אַז דאָס געזעץ איז אַ זעהר האַרבער און בעוועלה'ט אין אַ געוויסען זין סיי די מייסטערס און סיי די געזעלען, אָבער דאָך איז עס אַריין אין קראַפט און די מאַכט וועט זיך לויט דעם דאָזיגען געזעץ ריכטען. און ס'קען נישט נאָר מעגליך, נאָר ס'וועט געוויס אַזוי זיין, אַז נאָכ'ן יאָהר 1931, וועט יעדער געזעלען צום עקזאַמען מוזען צושטעלען אַ געהעריגער שול־צייגניש, וואָס וועט דאַן זיין זעהר ווייניג יודישע געזעלען וואָס וועלען קענען דאַן צוגעהן צו די עקזאַמענס און דאַן וועט אוממעגליך ווערען דער צופלוס פון יודישע האַנדווערקער צעך־מייסטער.

די יודישע פּראָפעסיאָנעלע אַרבייטער־פעראיינען האָבען אויך נאָך נישט גענומען קיין וואָרט אין דעם ענין, הגם די צייט איז זעהר קורץ און ס'קען ווערען צו שפּעט. די פּראָפעסיאָנעלע אַרבייטער־פעראיינען דאַרפען אין דער פראַגע אָננעמען אַ קלאָהרע שטעלונג און דאַן בעוועגען זייערע מיטגלידער זיך צו שטעלען צו געזעלען־עקזאַמענס, דאָס געזעץ עקזיסטירט דערווייל און וועט זיך נישט לאָזען אויסמיידען, ס'איז דעריבער גלייכער אויסצונוצען די פּריווילעגיע, וועלכע גילט נאָך ביז'ן 1 יאַנואַר 1932.

י. ד.

פּראָפעס. פאַך־שולען, אָדער הויך־שולען פאַר אונזער יוגענד?

אין אַ טייל פּוילישער פּרעסע ווערט לעצטענס געפיהרט אַ דיסקוסיע וועגען ענדערען דעם ביז־יעצטיגען סיסטעם פון שול־וועזען.

פּוילען בעזיצט ביים היינטיגען טאָג 60 טויזענד לעהרער, וועלכע לערנען מיט 8 מיליאָן קינדער אין 30 טויזענד פאָווסעכנע שולען.

די קינדער, נאָכ'ן ענדיגען 7 אָבטיילונגען פון די פאָווסעכנע שולען קוקען מיט פערדרוס אויף דייערע קאָלעגען, וועלכע האָבען די מעגליכקייטען ווייטער פאָרטצוזעצען זייער לעהרע אין די מיטעל־שולען און נאָכ'ן ענדיגען די מיטעל־שולע, בעקומען דיג מאַטורע, געפינט די יוגענד פאַר איהר חוב צו פערבייטען די מאַטורע אויף אַ דיפּלאָם פון אַ אוניווערזיטעט אָדער פּאָליטעכניק, דען קיין אַנדערען אופן פון פערדינסטען שטעלט זיך אונזער יוגענד נישט פאָר. עס מאַכט דעם איינדרוק, אַז מיר דאַרפען גאָרנישט קיין מענשען, וועלכע זאָלען בעזיצען מיטעל־בילדונג, נאָר אַלע מוזען האָבען אַ דאָקטאָר אָדער אינזשיניער־טיטול.

די אוניווערזיטעטען אין פּוילען און אויסלאַנד זענען איבערפולט. עס איז דערגאַנגען אַזוי ווייט, אַז דאָס ליבעראַלע טשעכיען, וואו אונזער יודישע יוגענד האָט נישט געפיהלט ביז יעצט קיין בעשרענקונג אין אַלע הויך־שולען, איז לעצטענס געווען געצווינגען אַרויסצוגעבען אַ פעראָרדנונג, נישט צוצולאָזען אין די הויך־שולען קיין פרעמדע אויסלענדער, ווייל אַלע הויך־שולען זענען איבערפולט.

אין דער יעצטיגער שווערער צייט פון אַלוועלטליכען עקאָנאָמישען קריזיס, ווען דיפּלאָמירטע אינזשיניערען נעמען איבער פּאָסטענס פון שאָפערן אָדער פערקויפען עלעקטרישע אינסטאַלאַציעס, דאָקטוירים־מעדיצין ווערען מיטאַרבייטער אין די צייטונגען, אַדוואָקאַטען קעמפען וועגען אַ קליענט, דאָס אַלעס צוליב דעם שטיקעל ברויט.

און די דאָזיגע לאַגע איז נישט נאָר ביי אונז.

אין דייטשלאַנד האָבען די אַרבייטסלאָזע אינזשיניערען געשאַפען אַ פּראָפעסיאָנעלען פעראיין, כדי צו פערלאַנגען רעגירונגס־שטיצע, אין די גרויסע רעסטאָראַנען בעדינען קעלנערס וואָס בעזיצען צוויי פאַקולטעטען. די סטאַטיסטיק אין טשעכיען בעווייזט אַ אומגעהויער גרויסע צאָהל מענשען מיט דיפּלאָמען אַלס אַרבייטסלאָזע.

צו אַ גאַנצער רייה אומגעזונטע נאָך־מלחמה ערשיינונגען איז צוגעקומען נאָך איינע: יעדער וויל זיך לעגיטימירען אַלס אַ אינטעליגענט, יעדער וויל האָבען אַ בעשיינונג, אַז ער געהער צו דער אויסדערוועהלטער ראַסע. עס האָט זיך געשאַפען אַ מיינונג, אַז מען דאַרף שעצען נאָר די יעניגע, וועלכע מען קען טיטולירען און אַז דער איינפאַכער עהרליכער און פעהיגער בעל־מלאכה געהער נישט צו דער „געזעלשאַפט", ווייל ער איז נישט קיין טיטולירטער.

עס האָט בעהערשט די עלטערען און ערצ־העהער נישט קיין געזונדע פּסיכאָזע צו שטופּען זייערע קינדער אין די הויך־שולען, צוליב וועלכען זיי זאָגען זיך אָב פון די עלעמענטאַרסטע בעדערפענישען און ווילען נישט הערען, דאָס די יוגענד זאָל זיך פערנעמען מיט מלאכה.

עס פעהלען אונז פּראָפעסיאָנעלע אויסגעבילדעטע בעלי־מלאכות. אונזערע בעלי־מלאכות בעשטעהען 70 פּראָצענט פון אַנאַלפאַבעטען און זעלבסטלערנער, וועלכע בעזיצען נישט קיין טעכנישע וויסענשאַפטען און האַנדעלס־נאָכריכטען.

ביי די עקזאַמענס אויף מייסטערס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז בעלי־מלאכות, וועלכע פיהרען זייערע וואַרשטאַטען צעהנדליגער יאָהרען האָבען נישט געקענט ענטפערן אויף די עלעמענטאַרסטע פראַגען אין זייער בראַנזשע שוין נישט רעדענדיג וועגען קאַלקולאַציע אין זייער פאַך, וואָס עס איז דער הויפּט־יסוד אין יעדער צווייג פון פּראָדוקציע און האַנדעל.

מיר זעהען, דאָס אַ שטאָט, וועלכע האָט אַ פאַר טויזענד איינוואוינער בעזיצט אַ גימנאַזיום, דאַגעגען לאָזט זיך בעמערקען דאָס אין גרעסערע אינדוסטריע־צענטערען איז נישטאָ קיין פאַך־שולען, צ. ב. ראַדאָם און קעלץ, וואו עס געפינען זיך די גרעסטע גאַרבערייען, פערמאָגען נישט קיין גאַרבעריי־שולען. ביאַליסטאָקער אומגעגענד האָט נישט קיין טעקסטיל־שולע א. א. וו. אַזעלכע בעציהונגען קענען צו קיין גוטעס נישט ברענגען. עס מוז קומען צו אַ פּערמאַנענטקייט פון אונזער אינטעליגענץ און דערביי מוזען מיר אימפּאָרטירען מייסטערס, צאָהלענדיג יעדען פּרייז, ווי עס האָט יעצט אַ אָרט. מיר דאַרפען אָבערגעבען און אַפילו צאָהלען די העכסטע פּרייזען נישט קיין מייסטער, וועלכע זאָלען פערנעמען אַ אָרט אין דער אינדוסטריע, נאָר אין שול־ווענדען, כדי זיי זאָלען אויסבילדען אונזער יוגענד אין אַלע מעגליכע געהיימנישען פון דער גרויסער טעכניק און זאָלען איינוואָרצלען אין די מוחות די ליבשאַפט און עהרע צו מלאכה און מכשירים.

אין דער יעצטיגער שווערער ווירטשאַפטליכער לאַגע איז איין איינציגער אויסוועג צו ראַטען אונזער יוגענד, כדי זי זאָל נישט זיין אַרבייטסלאָז, צו פערנעמען זיך מיט פּראָפעסיאָנעלע אַרבייט און בעזוכען פּראָפעסיאָנעלע שולען, נישט ווי דאָס האָט אַ אָרט לעצטענס, דאָס יאָגען זיך נאָך דיפּלאָמען.

מ. קרעמסקי.

פייערליכע ערעפנונג פון יודישען בוכבינדער־צעך

אין לאָקאַל פון צענטראַלען יודישען האַנדווערקער־פערבאַנד איז פאָרגעקומען די ערעפנונג פון יודישען בוכבינדער־צעך אין לאָדז.

אין אינדוסטריעלען לאָדז שפּילען די בוכבינדער אַ וויכטיגע ראָלע, אין די צווייגען, וועלכע זענען פון דעם פאַך אין לאָדז פערשפּרייט, ווי האַנדעלס־ביכער, קאָלעקציעס און אַנדערע שרייב־אַרטיקלען, זענען די יודישע בוכבינדער אין לאָדז די וואָרט־זאָגער אין פאַך. ערשט מיט אייניגע יאָהר צוריק איז דאָס פאַך געלעגען אויסשליסליך אין יודישע הענד און פון זייער אַרבייט האָבען די יודישע בוכבינדער פערבראַכט אַ שעה; לעבען. אין די לעצטע יאָהרען האָט זיך די לאַגע פון די יודישע בוכבינדער בעדייטענד פערערגערט, אויסער דעם שווערען קריזיס אין האַנדעל און אינדוסטריע וועלכער טרעפט תמיד שטאַרק דאָס בוכבינדער־פאַך, איז צוגעקומען פאַר די יודישע בוכבינדער אַ נייער פּלאָג און נעמליך, צום פאַך זענען די לעצטע יאָהרען צוגעקומען קריסטליכע בוכבינדער־מייסטער און זיי ווערען אויפ'ן חשבון פון יודישען בעל־מלאכה שטאַרק פּאָוואָריזירט דורך די אָפיציעלע אמטען, וועלכע ברענגען אַריין אין דעם פאַך זעהר פיל אַרבייט. אַלע פּרובען דאָס פאַך צו אָרגאַניזירען, האָט זיך קיינמאָל נישט איינגעגעבען. דעריבער האָט די ערעפנונג פון יודישען בוכבינדער־צעך אין לאָדז אַרויסגערופען גרויס צופרידענהייט ביי די יודישע בוכבינדער.

אין נאָמען פון אינדוסטריע־אַמט ביים מאַגיסטראַט, עפענט די פערזאַמלונג ה' ד"ר לוקאַשעוויטש און לאַדענט איין אין פּרעזידיום די ה"ה ש. בולווע, א. בלומשטיין, י. באַרובקא און ח. פערעלבערג.

ה' פערעלבערג קלערט אויף פאַר די פערזאַמעלטע דעם ציל פון דער פערזאַמלונג און בעגריסט דעם פאָרשטעהער פון מאַגיסטראַט ה' ד"ר לוקאַשעוויטש און די פאָרשטעהער פון פערשידענע צעכען און אינסטיטוציעס.

ה' לוקאַשעוויטש, האַלט דאַן אַ קורצען רעפעראַט, וועגען דער ראָל פון בעל־מלאכה אין דער געזעלשאַפט, דער רעדנער דערקלערט, אַז די איצטיגע שווערע לאַגע פון בעל־מלאכה האָט געוואונגען די מאַסנגעבענדע קרייזען זיך ערנסטער צו פערטראַכטען וועגען גורל פון האַנדווערקער און עס ווערען געמאַכט בעמיהונגען, אַז די האַנדווערקער זאָלען בעקומען גרעסערע קרעדיטען, בכדי כאָטש אויף אַזאַ אופן צו לינדערען זייער שווערער לאַגע. דער רעפערענט איז אין דער איבערצייגונג, אַז דער ניי־געשאַפענער בוכבינדער־צעך וועט זיין אַ וויכטיגער פונקט פאַר רעאַלער אַרבייט.

נאָכדעם שניידט ה' בלומשטיין איבער די באַנד פון גאָלדענעם בוך און אַלס ערשטער פערשרייבט זיך אין בוך ה' ד"ר לוקאַשעוויטש, דאַן בעגריסען אין נאָמען פון טישלער־צעך — ה' הערשקאָוויטש, שמידט — קריסטליכע בוכבינדער, לענטשיצקי — פּיעטריקאָווער בוכבינדער, לעווקאָוויטש — קאַלישער ב־כבינדער, פּייאַלקא — זייגערמאַכער גראַוויער אין יובילער־צעך, עדעלשטיין — שלאָסער־צעך, זאַקליקאָווסקי — שאַכטעל־מאַכער און קליגער — מאָלער־צעך, אַלע רעדנער דאַנקען דעם ה' ד"ר לוקאַשעוויטש פאַר זיין מיהפּולער אַרבייט פאַר דעם יודישען בעל־מלאכה.

עס ווערען דאַן בעעהרט דורך אויפשטיין פון די ערטער די פערשטאָרבענע יודישע בוכבינדער אין לאָדז. ה' פערעלבערג לייענט דערביי פאָר אַ לאַנגער רשימה פון פערשטאָרבענע פּיאָנערען פון בוכבינדער־פאַך אין לאָדז.

נאָך דעם ריידען די ה"ה באַרובקא און שימשעוויטש און מען טרעט צו צום פּונקט וואַהלען, אַלס סטאַרשי ווערט אויסגעוועהלט — ה' סאָדאָקערסקי, פּאָדסטאַרשיס — בלומשטיין, שימשעוויטש און פערעלבערג, פערוואַלטונג — באַרובקא און שווינקעלשטיין, פערטרעטער — רייכמאַן און גרינבוים, רעוויזיאָנס־קאָמיסיע — מאָשענבערג, קופּער און סקורקא.

צום סוף פערשרייבען זיך די אַנוועזענדע אין גאָלדענעם בוך און אין א פרעהליכער שטימונג פערבראַכט דער עולם ביי פּיין געדעקטע טישען און ביי אַ גלעזעל משקה ביז שפּעט אין דער נאַכט.

„Praca"
פּרויען־פאַך־קורסען
ביי דער געזעלשאַפט צו פערשפּרייטען פאַך־קענטענישען צווישען יודישע פרויען
וואָלטשאַנסקא 21, טעל. 167־15
נעמט אָן איינשרייבונגען אויף פאָלג. אָפּטיילונגען
1) דאַמען־שניידעריי
2) האַנד־שטיקעריי,
3) הוטען־פּוצעריי
4) וועש־אַרבייט
5) אָנדולאַציע
6) מאַניקור
דער סעקרעטאַריאַט איז טעטיג פון 1 — 6 נאַכם.

דער פינאַנץ־קריזיס אין ענגלאַנד

אין דער צייט, ווען די גאַנצע וועלט איז אויפגעטרייסעלט געוואָרען צוליב'ן פאַלען פון ענגלישען פונט, זענען די געמיטער פון די ענגלענדער געבליבען ביי זייער קאַלטער רוהיגקייט, דאָס בעזייטיגען די גאָלד־דעקונג האָט אַפילו אַרויסגערופען אַ ענטוזיאַזם ביים ענגלישען פאָלק. דער עקספּערט הויבט זיך אָן צו פערגרעסערען; עס קומען אָן בעשטעלונגען אויף אַ גאַנצע רייה סחורות פון אויסלאַנד; די פאַבריקען הויבען אָן מעהר צו פּראָדוצירען, און די צאָהל פון אַרבייטסלאָזע פערקלענערט זיך, עס איז אָבער נישט אויסגעשלאָסען, דאָס דער פונט וועט ווייטער פאַלען, שפּעקולירען יעצט מיט'ן פונט, איז נישט ראַטזאַם, דען מען קען גאָרנישט פאָראויסזעהען, אַלץ איז אָפּהענגיג פון פערשידענע פּאָליטישע, ווירטשאַפטליכע און אַנדערע בעדינגונגען.

דער פערעלטערטער סיסטעם פון פרייען־האַנדעל, האָט ענגלאַנד פיל שאָדען געבראַכט. עס איז זעהר מעגליך, אַז דער קאַמף פון די קאָנסערוואַטיסטען פאַר איינפיהרען די צאָהל־טאַריפען, וועט געקרוינט ווערען מיט אַנ'ערפאָלג. אַ גרויסערטייל פון די ליבעראַלען הויבט אָן צוגעוווינען זיך צום געדאַנק פון איינפיהרען די צאָל־בעגרענצונגען, געגען דעם פּראָיעקט טרעט אַרויס די לייבאָר־פּאַרטיי מיט הענדערסאָנען בראָש און אַ טייל פון די ליבעראַלען, וועלכע זענען בעאיינפלוסט פון לאַיד־דזשאָרדזש'ן.

אין פאַל פון בעגרענצען דעם אימפּאָרט פון אויסלאַנד, וועלען פראַנקרייך, אַמעריקא און אַ גאַנצע רייה אַנדערע לענדער האָבען גרויסע פערלוסטען, און דאָס קען אַרויסרופען אַ געגען־אַקציע פון בעגרענצען דעם אימפּאָרט פון ענגלישע סחורות, ס'וועט ברענגען צו אַ ווירטשאַפטליכען כאַאָס, וועלכער איז סיי פאַר ענגלאַנד, סיי פאַר אַלע איבריגע מלוכות, נישט געוואונשען. עס איז אויך מעגליך, אַז אַלע אַנדערע מלוכות וועלען געצוואונגען זיין

באַכטון דעם ביישפּיל פון די סקאַנדינאַווישע מלוכות און פּראָפּאָרציאָנעל פערקלענערען דעם ווערט פון זייער וואַליוטע.

ענגלאַנד — דער ביז־יעצטיגער וועלט־באַנקיר — האָט פערליהען אויסלאַנד ביי 4 מיליאַרד פונט: אַנ'ערך 2 מיט אַ האַלבען מיליאַרד לאַנגטערמיניגע און 1 מיט אַ האַלבען מיליאַרד קורצטערמיניגע הלוואות, אויב ענגלאַנד וועט נישט וועלען פּראָלאָנגירען די קורצטערמיניגע הלוואות און וועט אָנהויבען זיי איינצוקאַסירען, וועט דאָס דערפיהרען צום אַבשוואַכען פון די פינאַנצען אין אַ גאַנצער רייה מלוכות און צום שטייגען פון קורס פון פונט.

די איינציגע רעטונג וואָלט געווען, אַז די יעצטיגע פינאַנץ־לייבען — אַמעריקע און פראַנקרייך — זאָלען זיך זעצען צוזאַמען מיט ענגלאַנד צום גרינעם טיש און זעהען אויסצוגעפינען אַ מיטעל, וועלכער זאָל העלפען ענגלאַנד און די גאַנצע וועלט זיך אַרויסצופּלאָנטערען פון דעם דראָהענדען פינאַנץ קראַך. די לעצטע אַרבייטער אונרוהען אין גלאַזגאָו זענען אַ וואָרנונג פאַר די פינאַנץ־פּאַטענטאַטען, אַז זיי זאָלען זעהען אויסצוגעפינען אַ עצה געגען דעם פינאַנץ־קריזיס, דורך וועלכען זיי קענען נאָך אַליין אונטער־געהען.

יעקב נאַמיאַס.

יעדער איינציגער
האָט זיך איבערצייגט, אַז פאַר
מעבעל
דיוואַנעס, פעלצען, נייה־מאַשינען, גאַרדעראָבען או"ו
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
א. ווייצמאַן שענקעוויטש 3
טעלעפאָן 191־00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוג מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג
6
כה
תשרי תרצ"ב

אקטאבער

זון-אויפגאנג 5.27
זון-אונטערגאנג 5.30

אונטערשטיצונגען פאר ארבייטסלאזע

(מ) דער אונטערשטיצונגס-אמט פאר אר־בייטסלאזע ביים לאדזער מאגיסטראט איז מודיע, אז פון דאנערשטאג דעם 1-טען אקטאבער האט מען אנגעהויבן אנצונעמען איינמעלדונגען פון ארבייטס לאזע, פיזישע ארבייטער אויף דרינגנדער מלוכה׳שער אונטערשטיצונג אויפ׳ן חודש סעפטעמבער.

די כללים פאר די, וואס מעלדען זיך איין זענען דיזעלבע, וואס זענען געווען לעת־עתה.

איינמעלדען זיך דארף מען, לויט פאלגענדען סדר :

היינט, דינסטאג, דעם 6 אקטאבער :

P R S

מיטוואך, דעם 7 אקטאבער :

T U W Z Ź

די ארבייטסלאזע דארפען צושטעלען :

1) א פערזענליכען דאקומענט, א פאס, אדער אנ׳אנדער פאפיר, וואס בעשטעטיגט די פערזאן. 2) א לעגיטימאציע פון פונפ מיט קאנטראל-שטעמפ־לען ; 3) א פערזיכערונגס-ביכעל פונ׳ם ארבייטס לאזען, ווי אויך עווענטועל, פון די משפחה-מיט־גלידער, וועלכע וואוינען מיט איהם צוזאמען און פיהרען אייןווירטשאפט.

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1911

עס האט זיך אנגעהויבען די מיליטער-רע־גיסטראציע פון מענער, וואס זענען געבוירען גע־ווארען אין יאהר 1911.

די רעגיסטראציע פיהרט אדורך די מיליטער ביורא פון מאגיסטראט אויף זאוואדזקא 11, טעגליך פון 8 ביז 3 א זייגער.

עס דארפען זיך שטעלען :

היינט, דינסטאג, 6 אקטאבער

די וואס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 1-טען קאמיסאריאט מיט די אותיות:

S Sz T U

און די, וואס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 7 קאמי־סאריאט מיט די אותיות :

L Ł M N

מארגען, מיטוואך, ד. 7 ארטאבער

די וואס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 1 קאמי־סאריאט

W Z Ż

די וואס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 7 קאמי־סאריאט מיט די אותיות :

O P R

מען נעהמט אויך אין פ. ק. א. איינצאהלונגען אויפ׳ן חשבון פון אומזאץ-שטייער

(א) די פינאנץ-קאמער האט ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג צו די פינאנץ-אמטען, אז עס ווערט בטל דער פריהערדיגער פערבאט צו איינצאהלען אומזאץ-שטייער דורך דער פערמיטלונג פון פ.ק.א. אין יענע פאסט-אמטען, וועלכע געפינען זיך אויפ׳ן שטח פון די פינאנץ-קאסען.

פון דעם האנדעלס-געריכט

די אקציאנערען פון דער אקצ. געז. „י. ק. פאזנאנסקי" זענען ארגאניזירט אין א פעראיין

(טשעקאווער פראצעס אין האנדעלס-געריכט)

דעם 28. סעפטעמבער, איז אין קרייז־געריכט פארגעקומען א טשיקאווער פראצעס צווישען דעם בעקאנטען פוילישען שריפטשטעלער אלפרעד פאד־באנסקי מיט דער אקצ. געז. י. ק. פאזנאנסקי, בעת וועלכער אלפרעד פאזנאנסקי האט געפאדערט, אז די אקציען־געזעלשאפט זאל איהם אין משך פון דריי טעג אומקעהרען 415 אקציעס פון דער אקציען־געזעלשאפט י. ק. פאזנאנסקי, וועלכע זענען געגעבען זיין ווילען ארויסגעגעבען געווארען אין אנ׳איטא־ליענישער קאמערץ־באנק, עווענטועל, דעם ווערט פון די אקציעס לויט׳ן בערזע־קורס, ווי ס׳האט זיך דאן ארויסגעשטעלט, זענען די אקציעס ארויסגעגע־בען געווארען לויט א דעציזיע פון מאריך הערץ און יאן לעווענשטיין, אלס בעפולמעכטיגטע פון אלע אקציאנערען פון דער אקציען־געזעלשאפט.

פון אנ׳אפמאך, וואס איז צוגעשטעלט געווארען צו דער לעצטער זיצונג פון געריכט שטעלט זיך ארויס, אז די אקציאנערען פון דער אקציען־געזעל־שאפט האבען געשאפען א ספעציעלען פעראיין, כדי מעגליך צו מאכען די ווייטערדיגע עקזיסטענץ פון דער פירמע, און צו זיכערען די ענטוויקלונגס־בעדינ־גונגען דורך בעקומען קרעדיטען.

דאס איז דער ערשטער פאל פון דער לאדזער האנדעלס־וועלט, ס׳איז טשיקאווע צו וויסען, צי אין אנדערע אקציען־געזעלשאפטען עקזיסטירען אזעלכע ארט אקציאנערען־פעראיינען.

* * *

עוזר מילגרוים, בעזיצער פון מאנופאקטור־לאגער (ציגעל־גאס 43) האט דאס אפעלאציע־גע־ריכט ד. 17. אקטאבער פ. י. געגעבען א „נאדזור" אויף 3 חדשים צוליב דעם ווירטשאפטליכען קריזיס, וואס האט זיך מיט יעדען טאג געשטארקט, איז די פירמע נישט געווען בכוח צו רעאליזירען דעם סחורה לאגער אין מזומן, צוליב דעם, האט די פירמע זיך גע־ווענדעט צום געריכט, ס׳זאל איהר ערלויבט ווערען צו עפענען אנ׳עפענטליכע אפמאך־פעה־האנדלונג מיט די בעל־חובות. אויף דער פערזאמלונג פון 26. סעפטעמבער האט די פירמע פארגעלעגט צו רעגולי־רען דעם חוב אויף 70 פראצ. אויסצוצאהלען אין 4 ראטעס אין משך פון 25 חדשים, דער פארשלאג איז פון די בעלי חובות אנגענומען געווארען.

אויף דער זיצונג פון 2־טען אקטאבער, האט דאס געריכט דעם אפמאך בעשטעטיגט.

* * *

ווי מיר דערוויסען זיך פון דער האנדעלס־אפ־טיילונג ביים האנדעלס־געריכט זענען אין משך פון סעפטעמבער פערעפענטליכט געווארען 13 אופאד־לאשטשען, פון וועלכע 11 זענען פון לאדז, איינער פון רודא־פאביאניץ און איינער פון זגערזש. אין דער זעלבער צייט, זענען צום געריכט אנגעקומען דריי ביטעס פון לאדזער פירמעס וועגען נאדזור־ען.

אין פערגלייך צום חודש אויגוסט איז די צאהל אופאדלאשטשען געשטיגען, די צאהל „נאד־זור־ען" דאגעגען, האט זיך בעדייטענד פערקלענערט.

דער מאגיסטראט געפינט זיך בעליידיגט

די פירמע ח. י. טילער ווערט בעשטראפט פאר אומזיסטער בעשולדיגונג

(2) דעם זעכצעהנטען מאי היי־יאהר האט דאס שטאטישע געריכט בעטראכט דעם פראצעס פון אפרים טילער, דעם שותף פון דער בוי־פירמע ח. י. טילער.

אפרים טילער, וועלכענס אפערטע אויף בוי־ארבייטען איז ביים מאגיסטראט־קאנקורס אפגעווארפען געווארען, האט זיך געווענדעט צו דער וואיע־וואודזטווע מיט א בריף, אין וועלכען ער האט ער־קלערט, אז אין מאגיסטראט הערשט אנ׳אונארדע־נונג, אז די אפערטען, וואס ווערען צוגעשטעלט צום קאנקורס ווערען אפגעווארפען, און אז מען גיט בעשטעלונגען צו מענשען, וועלכע האבען א דריסת־הרגל אין די קאבינעטען פון די הויכע בעאמטע, און, וואס דאס זאגט עדות צום בעסטען, אז די קאנ־קורסען ווערען ערלעדיגט נישט פארמעל און אז דא קומען פאר מאכינאציעס הינטער די קוליסען.

פונ׳ם עדות־פערהער איז געווען צו דריגגען, אז די פירמע „ח. י. טילער" האט ווירקליך צוגע־שטעלט די נידריגסטע אפערטע, אבער זי האט נישט איינגעלעגט די געהעריגע קויציע. די פארגעשלא־גענע היפאטעק־גאראנטיע האט לחלוטין נישט גע־קאנט גענומען ווערען אין בעטראכט, מחמת דאס הויז, וואס האט מיט זיך געדארפט פארשטעלען די גאראנטיע, איז געווע זמאקסימאל פערשולדיגט, און אויסער דעם האט עס געהערט צו זעקס יורשים, ווען דער מאגיסטראט וואלט געווען געמאכט די בע־שטעלונגען ביי דער פירמע „ח. י. טילער" און יענע וואלט נישט בעקענטיגט דעם צוטרוי, וואלט דער מאגיסטראט זיך נישט געקאנט מאהנען קיין ענטשע־דיגונג און וואלט געדארפט אויסשטעהען פאר־וואהלפען, אז ער היט נישט אפ די אינטערעסען פון דער שטאט, און אפילו דערוועקען דעם פערדאכט, אז ער האט לייכטזיניג אנגענומען די אפערטע פון דער דערמאנטער פירמע, און אז ער האט דאס געטון מיט א געוויסען אינטערעס.

צוליב דעם אבער, וואס די אפערטע פון דער פירמע „ח. י. טילער" איז געווען די נידריגסטע, ווייל זי האט בעטראפען א מיליאן מיט זיבענהונ־דערט טויזענד זלאטעס, בעת די פירמע „י. טילער", וועלכע האט געגעבען א גענוגענדע גאראנטיע, האט אויסגעמאכט א מיליאן מיט נייני־הונדערט־טויזענד זלאטעס, האט דער מאגיסטראט אויפגעפאדערט די פירמע „י. טילער" צו רעדוצירען די אפערטע־סומע אויף 1,700,000 זל. און ווען די דאזיגע פירמע האט נאכגעגעבען די פאדערונג, האט זי בעקומען בעשטעלונגען אויף די שטאטישע בוי־ארבייטען.

דער פערטיידיגער פון בעשולדיגטען בוי־אונ־טערנעהמער, אדוואקאט פיכנא האט זיך בעמיהט צו בעווייזען, אז אפרים טילער האט נאר דערפיהלט זיין פליכט, ווייל ער האט געהאנדעלט אין אינטערעס פון געזעלשאפטליכען נוצען, און אז, ביי די קאנקור־סע אין מאגיסטראט, זענען ווירקליך געווען אונ־פינקטליכקייטען. דער בעפולמעכטיגטער פון מאגי־סטראט, אדוו. פיאטר קאן, האט ערקלערט, אז די בע־שולדיגונג פון אפרים טילערן האט געצילט אין דער פערזאן פון לאדזער שטאט־פרעזידענט זשיעמיענ־צקי, וועלכער שטעהט איבער אלע פארוואורפען, און מיט וועלכען די לאדזער געזעלשאפט קאן שטאל־צירען.

דאס געריכט האט בעשטראפט אפרים טילערן צו בעצאהלען 400 זלאטעס שטראף און אין פאל, ווען ער זאל די סומע נישט בעצאהלען, אויף צוויי חדשים ארעסט.

דער פעראורטיילטער האט געגען דעם אפע־לירט אין קרייז־געריכט.

דער בעפולמעכטיגטער פונ׳ם מאגיסטראט האט זיך בעמיהט, אז דער בעשולדיגטער זאל בעשטראפט ווערען כאטש מיט א זלאטע, כדי צו דערווייזען דורכ׳ן געריכט, אז די האנדלונג פון אפרים טילערן איז געווען אין סתירה מיט דעם שטראף־קאדעקס.

אדוו. פיכנא, דער פערטיידיגער פון אפרים טילער, האט זיך אבער געהאלטען ביי דער פריהער־דיגער דעה, אז טילער האט נישט געהאט קיין כוונה צו בעליידיגען דעם פרעזידענט זשיעמיענצקי, נאר ער האט בלויז געוואלט, אז די וואיעוואודזטווע זאל דורכפיהרען אנ׳אויספארשונג, כדי אויפצודעקען די מיסבריכען, וואס קומען פאר אין מאגיסטראט ביים בעטראכטען קאנקורסען.

דאס קרייז־געריכט האט אבער אינגאנצען בע־שטעטיגט דעם אורטייל פון שטאטישען געריכט און נאך צוגעפסקנט, אז טילער דארף אויך בעצאהלען די געריכטס־קאסטען.

ווען מעג מען עקסמיטירען אנ׳ארבייטסלאזען לאקאטאר?

(2) לויט ווי מען אינפארמירט אונז פון דער געזעלשאפט „לאקאטאר" איז דער ענין וועגען דעם, ווען מען מעג עקסמיטירען אנ׳ארבייטסלאזען שכן, רעגולירט דורכ׳ן געזעץ פון לאקאטארען־שוץ, וועל־כער פערפליכטעט אין גאנץ פוילען, א חוץ דער שלע־זישער וואיעוואודזטווע.

איב׳ם דאזיגען געזעץ ווערט פאראויסגעזעהען, אז א הויזבעזיצער האט דאס רעכט צו קינדיגען א דירה א לאקאטאר, וועלכער האט נישט בעצאהלט לויט דער רייהע, וועניגסטענס, צוויי ראטעס פון דירה געלד (נישט דווקא חודש׳דיגע, נאר אויך קווארטאל־דיגע) אויב אבער דאס נישט בעצאהלען פונ׳ם דירה געלד איז געקומען מחמת מאנגעל אין ארבייט, אדער צוליב דער אויסערגעוועהנליכער בויט־לאגע פון לאקאטאר, האט דער הויזבעזיצער נישט דאס רעכט צו קינדיגען איהם די וואוינונג.

בנוגע לאקאטאר־ען, וואס האבען הכנסה בלויז פון ארבייט, קאן צוגעפאסט ווערען דער פאלגענדער פרינציפ ; אויב דער לאקאטאר פערדינט אין א חודש נישט מעהר פאר אכציג זלאטעס, (אנ׳איינזא־מער) אדער ער פערדינט ווייניגער פאר 120 זל. (מיט א משפחה) קאן ער אריינטראגען א פארשלאג אין שידס־אמט. אדער אין געריכט וועגען אפלעגען איהם דעם טערמין פון בעצאהלען דאס פערלעגענע דירה־געלד, אדער וועגען פונאנדערלעגען דאס דירה געלד אויף ראטעס.

וויכטיג איז דער פרט, אז אזא פארשלאג קאן אריינגעטראגען ווערען נאר פאר׳ן טערמין פון צאה־לען דאס דירה־געלד, וועלכער דארף אפלויפען טאג, ווען דער פארשלאג ווערט אריינגעטראגען. אין משך פון די נאהענטסטע דריי חדשים פונ׳ם דאס געזעץ שטרייכט נישט ספעציעל אונטער, אז דאס רעכט פון פאדערען צו אפלעגען דעם טער־מין פון צאהלען געהערט צו ארבייטסלאזע, עס ווערט אבער אויך נישט פאראויסגעזעהען, אז אנ־ארבייטער זאל נישט האבען אזא רעכט.

אין פאל, ווען עס ווערט ארויסגעגעבען אנ׳־עקסמיסיע צוליב נישט צאהלען קיין דירה־געלד, קאן דאס געריכט אדער דער שידס־אמט, נישט נאר אויפ׳ן פארשלאג פון לאקאטאר, נאר אפילו אמטליך אפלעגען דעם טערמין פון אויספיהרען די עקסמיסיע (נעהמענדיג אין בעטראכט די מאטעריעלע פערהעלטענישען פון שכן) ביז זעקס חדשים. אויב די סיבות פונ׳ם אפלעגען זאל ווייטער דויערען קאן די נדחה געמאכט ווערען אויף ווייטערדיגע זעקס חדשים.

דאס אלץ איז בנוגע לאקאטארען, וואס פער־נעהמען איינצימערדיגע אדער צווייצימערדיגע דירות.

דער לאקאטאר פערלירט דאס רעכט אויף דעם דאזיגען וואוינונגס־מאראטאריום ווי אויך אויפ׳ן אפשטעלען די עקסמיסיע, אויב ער וועט נישט אנ־נעהמען קיין ארבייט, וואס ווערט איהם פארגעשלא־גען דורך פו"פ, אדער ער וועט זיך אפזאגען צו ארבייטען אין אינסטיטוציעס, וואו עס ווערט גע־שטרייקט, די ארבייט דארף בעטראכט ווערען פאר אנ׳ענטשפרעכענדע, אויב די איז צוגעפאסט פאר די קוואליפיקאציעס, אויב די איז נישט פערבונדען מיט לעבענסגעפאהר, מיט קראנק ווערען, אויב די איז נישט געגען די פרינציפען פון מאראל, און זי ווערט בעלוינט לויט די ענטשפרעכענדע נארמען, וואס זענען אנגענומען אין דער אויפגעגעבענער גע־געגנד, און זי מאכט נישט קיין מניעות ביים צוריק־קעהרען פון לאקאטאר צו זיין פראפעסיאנעלער ארבייט.

מאשין-לעכער

ווערן אנגענומען אויסצוניי׳ען ביי

ג. נארדמאן, שרודמיעסקא 8

הער וויזנער און פריילייז בראונשטייז

אזא יונג געשיקט מיידעל וואס האט דעם אנקעלס יתרו׳ס געמען

(2) אין פאריגען יאהר איז אין דער וואוי־נונג פון א געוויסען לאדזער סוחר, קויפמאן אויסגעפיהרט געווארען אנ׳איינברוך־גנבה אויף א גרעסערע סומע געלד. דאס זוכען דעם פערברעכער האט נישט געבראכט צו קיין שום רע־זולטאט, עס איז בלויז פעסטגעשטעלט געווארען אויפ׳ן יסוד פון פינגער־אפדרוקען, אז די גנבה איז וואהרשיינליך בעגאנגען דער דרייסיג־יאהריגער הוגא וויזנער.

א לענגערע צייט איז נישט געלונגען צו קומען אויף זיינע שפורען, און ערשט אין חודש יוני פון פאריגען יאהר האט מען די אפדרוקען פון זיינע פינגער געפונען אין דער וואוינונג פון דעם קאטאוויצער אינזשיניער וואלאצלאווסקי. דאן איז אויך פעסטגעשטעלט געווארען, אז פון וואלאצלאוו־סקיס וואוינונג איז מיט א פאר טעג פאר דער גנבה פערשוואונדען געווארען דאס דינסט-מיידעל צמא קעניג. פאליציי האט חושד געווען, אז די דינסט האט אנטיילגענומען אין דער גנבה, און דעריבער האט מען זי אויפגעזוכט און ארעסטירט.

דא האט זיך ווידער ארויסגעוויזען, אז די ארעסטירטע צמא קעניג איז טאקע צמא קעניג, אבער זי האט קיינמאל נישט געדינט ביי וואלאצ־לאווסקין...

מען האט אנגעהויבען חוקר ודורש זיין דעם ענין, און מ׳איז דערגאנגען, אז דער גנב וויזנער ארבייט בשותפות מיט גאך עפיס א פרוי, וועלכע נעמט אן אין פערשידענע ערטער פאסטענס אלס דינסט-מיידעל, גיט איינצומעלדען דערביי פערשי־דענע געגנבעטע פעסער, און ווען זי אריענטירט זיך שוין גוט אין די וואוינונגען, וואו זי איז אנ־געשטעלט, גרייט זי צו א געהעריגען באדען פאר וויזנערס ארבייט, און אליין ענטלויפט זי.

אזוי האט זי, למשל, אין טורען בעדינט אלס מארטא פרעהליך, אין פויזען אלס סטעפאניא וואל: טשינסקא, אין בידגאשטש אלס עלזע ראאבע א.א.וו.

אין פויזען אבער איז די גנבישע פירמע „וויזנער עט קאמפ". אריינגעפאלען: וויזנער האט דהיינו פערלוירען, בעת׳ן דורכפיהרען דאס „ספע־קעל ארבייט" ביי ד"ר פאוולאווסקי א פאטאגראפיע פון זיך און פון זיין שותפ׳טע.

אויפ׳ן גרונד פון די פאטאגראפיעס האט מען פונאנדערגעשיקט שטעקבריף, און נעכטען איז געקומען דער פינאל פון דער געשיכטע :

א פאטרול פון געהיים-אגענטען האט זיך נעכטען שפעט אין אווענד, נאהענט פון לאדזו קאלישער וואקזאל, אנגעשטויסען אויף א יונג פא־רעל, וואס האט זיך געאיילט אין דער ריכטונג פון דער סטאציע. דאן האט איינער פון די אגענ־טען דערקענט אין זיי דאס פארעל, וואס ווערט געזוכט דורך דער פאליציי.

וכך הוה : מען האט זיי ארעסטירט, און ס׳האט זיך ארויסגעוויזען, אז דאס איז טאקי דער 31-יאהריגער הוגא וויזנער, און זיין שותפ׳טע, די 23-יאהריגע עדיטא בראונשטיין.

מ׳האט זיי ביידען איבערגעשיקט אין רשות פון אויספארשונגס - ריכטער.

דאקטוירים האבן פראלאנ־גירט דעם אפמאך אויף 3 חדשים

(ב) אין רעזולטאט פון א רייה קאנפערענצען צווישען דאקטוירים און דער קראנקען־קאסע איז געקומען צו א צייטווייליגען הסכם מכוח דעם געמיינזאמען אפמאך און דער רעדוקציע פון דאקטוירים־שכירות.

די דאקטוירים זענען איינגעגאנגען אויף דער רעדוקציע פון די גאזשעס אויף 10 פראצענט, און וואס נוגע דעם אפמאך, איז ער פראלאנגירט געווארען אויף דריי חדשים. די אונטערהאנדלונגען וועגען דעם נייעם אפמאך דארפען פערענדיגט ווערען ביז'ן 1 דעצעמבער, כדי ער זאל גילטיג זיין פון דעם 1 יאנואר 1932.

אראפגעפאלען פון א וואגן

(א) חיים דודעק. א בעל עגלה (פון קעלמא 34) איז נעכטען דורכפאהרענדיג מיט'ן וואגען אויפראנציסקאנער גאס, זיך פערטשעפעט אין א סלופ און איז אזוי אומגליקליך ארונטערגעפאלען פון וואגען, אז ער איז ארונטער אונטער די רעדער און זיך צובראכען א פוס. און א זעהר שווערען צושטאנד האט מען איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

פערזענליכעס

ד"ר מאזור איז צוריקגעקומען פון אורלויב, און בעניים זיין פראקטיק.

פערזאמלונג פון ביער־האלע־בעזיצער

די טעג איז, אונטערן פארזיץ פון ה' יעקל רייכמאן, פארגעקומען א פערזאמלונג פון לאדזער ביער־האלע־בעזיצער.

ביי א גרויסע צאהל מיטגלידער איז געווארען ארומגערעדט די פראגע, אז די ביער־האלע־בעזיצער מוזען זיך פעראייניגען אונטער אנ'אייגענעם פעראיין. עס איז געווארען געוועהלט א פערוואלטונג: פרעזעס — יעקל רייכמאן, וויצע — ות' פא־בער און יצחק פראשקער. קאסירער — איציק איצקאוויטש, סעקרעטאר מרדכי כמורא, עקאנאם — פסח סכאוואסקי. מנדעל וויסוואהל, שמואל וויסמאן, און שע טלעפאן. רעוויזיאנס־קאמיסיע: זב הם ווייסמאן, לייבוש לענגע און שמחה קיטאס.

זעלבסטמארד פון אנ'אר־בייטסלאזען

(2) נעכטען האט אין טויער פון מישליוווסקא 29 אויסגעטרינקען עסיג־עסענץ די 28־יאהריגע ראזאליא בענבענעק, אנ'ארבייטסלאזע, וועלכע איז געקומען פון פאביאניץ קיין לאדז זוכען ארבייט. פאגאטאוויע האט זי אפגעפיהרט אין שפיטאל.

אפטייקען

(2) היינט בייכאכט דיזשורירען: י. קאפראווסקי (נאוואמיעסקא 15), ס. טראווקאווסקא (בזשעזשינער 56), מ. ראזענבלום (שרודמיעסקא 21), מ. בארטשעווסקי (פעטריקאווער 94), י. קלופטא (קאנטנא 54), ל. טשינסקי (ראקיטשינער 53).

פון „התאחדות"

אויף דער לעצטער פערוואלטונגס־זיצונג פון „התאחדות" איז בעשלאסען געווארען אנצוהויבען די רעפעראטען און קורסען ביי דער יודישער פאלקס־אוניווערזיטעט.

קלאנגען, אז וויצע־פרעזידענט וויעלינסקי

בילדעט א פארטיי פון נאציאנאל־סאציאליסטען

(2) ווי מיר דערוויסען זיך, קורסירען אין די לאדזער פראפעסיאנעלע פעראיינען קלאנגען, אז דער וויצע־פרעזידענט וויעלינסקי ארגאניזירט ביים פעראבאנד פין די פראפ. פעראיינען (פראקעס) א נייע פארטיי פון נאציאנאל־סאציאליסטען.

ה' וויעלינסקי, וועלכער איז שוין צוריק געזונד געווארען, האט צוהערנכטען אנטיילגענומען אינם חנוכת הבית פון לאקאל, וועלכען דער דאזיגער פערבאנד האט געעפענט.

ער האט זיך אויך איינגעשריבען אין גאלדענעם בוך פון דער דאזיגער ארגאניזאציע.

וויצע־פרעזידענט וויעלינסקי, וועלכער איז איין אין מאגיסטראט מצד פ.פ.ס. צ.ק.וו. פיהרט איצט א קאמף מיט די, וואס האבען איהם אהין געשיקט.

ער לייגט נישט אריין די דאלארען

ווארפט ארויף די שולד אויף אנדערע

(2) דעם דרייצעהנטען מאי האט די פירמע „פאלסקי לאיד" געשיקט א ווערט־בריף צו א ברי־סעלער פירמע.

אין דעם דאזיגען בריף, וועלכער איז דעקלארירט געווארען אלס ווערט־בריף, האבען זיך געפונען זעכציג דאלאר (אכט פינפערלעך און איין צוואנציגער).

דעם נייצעהנטען מאי איז פון בעלגיען אנגעקומען צו דער פירמע „פאלסקי לאיד" א קבלה אויפ'ן בריף, וואס די שטעמפלען אויף איהם זענען געוועזען נישט בעריהרט, אבער וואס קיין געלד אין איהם איז נישט געוועזען...

מען האט וועגען דעם צוויסען געטון דער פאליצייי, וועלכע האט גלייך דורכגעפיהרט אנ'אויס־פארשונג.

דער פאקט, וואס די שטעמפלען זענען געוועזען גאנץ, האט אנגעוויזען דערויף, אז די גנבה איז נישט בעגאנגען געווארען אויף דער פאסט.

איינער פון די אנגעשטעלטע פון דער אנגערופענער פירמע ה. ז. האט זיך בעמיהט אפצווענדען דעם חשד אויפ'ן שיק־יונגעל פון ביורא, אלעקסאנדער גאנץ, וויל יענער האט אפגעטראגען דעם בריף אויף דער פאסט.

די אויספארשונג האט אבער אויפגעוויזען, אז דאס געלד אין קאנווערט האט געדארפט ארייבלעגען דווקא ז. און נישט גאנץ.

בעת דעם פאליצייאישען פערהער, האט ה. ז. זיך מודה געווען, אז ער האט זיך צוגעאייגענט דאס געלד, מיינענדיג, אז דער חשד וועט פאלען אויף די פאסט־בעאמטע.

פאר'ן געריכט, וואס איז פארגעקומען נעכטען, האט ער זיך אין פערברעכען נישט מודה געווען, דאס געריכט אבער האט דעם איינאונדרייסיג־יעהריגען ז. פערמשפט אויף 9 חדשים טורמע.

Lekarz-Dentysta
StGELBERG
Zawadzka 14, tel. 108-33
צוריקגעקעהרט.
נעהמט אן פון 10—2 און פון 4—7 אווענד.

לאדזער יודישער קאמעראל־טעאטער
אלעע 1-טער מאי 2.
דירעקציע: דור צעלמייסטער.
אקטוירים הייסען לאכען! לאכט! לאכען איז געזונד!
היינט, דינסטאג, 9 אווענד א אווענד פון געלעכטער!
מיט די פלאם־פייערדיגע און קאסקאדנע איינציגסטע סוברעטין
רעגינא צוקער
מיט'ן אנטייל פון די ווארש. סטאר־ארטיסטען: ל. יאקובאוויטש, ק. צימבאליסט, א. קורץ, ל. געטליכערמאן, א. אייזענבערג, וו. אמזעל. ס'ווערט געשפילט
פון כתרילאווקע ביז ניו־יארק
אין 3 אקטען פון י. מארקאוויטש מיט 20 נומערן געזאנג
פיל קאמישע סצענעס / מ'זינגט / מ'טאנצט / מ'לאכט אהן אויפהער
מיט אנטייל פרויען: אמזעל גאלדע, בעזמאן סאניא, האניגבאום לאה, טופמאן מרים, יאקובאוויטש לאלא. מענער: אייזענבערג אהרן, אמזעל וואלף, בלומשטיין שמשון, געסלי־כערמאן לעאן, קלמן גוטמאן, צימבאליסט קארל, קורץ אברהם.
רעזשי: ק. צימבאליסט. טעכנ. לייטער: ס. גוטמאן. סופלער: מ. אייזענבערג.
דיר.: ש. בלומשטיין. בילעטען פון 11—2 און פון 6 אין קאסע פון קאמעראל־טעאטער.
פרייזען פון די בילעטען זענען רעדוצירט ביז 2 זלאטעס ערשטע ריה
אין פארבא־רייטונג מיט בערטא זאסלאווסקא — „א הארץ, וואס בענקט"

גוט מארגען!

אף ברי

יעדער איינער זינגט אנ'אנדערען אף ברי. יעדער לויט זיין נוסח. יעדער לויט זיין שטייגער.

סתם א קבצן:

אף ברי — דער סוכות איז אוועק און דער ווינטער ריקט צו. דער קאפ איז צעבראכען, די פרנסה איז צעקראכען, און קיין גראשען איז נישטא.

א מאנופאקטוריסט:

אף ברי — דער זומער־סעזאן איז אוועק, און דער ווינטער־סעזאן איז ערגער וואו. די עקזיסטענץ איז צעבראכען, דער לאגער איז צעקראכען און קיין דעקונג איז נישטא.

א האנדווערקער:

אף ברי — אויף זומער־ארבייט איז צו שפעט און אויף ווינטער־ארבייט איז צו פריה. די נאדעל איז צעבראכען, די מאשין איז צום „סקארב" אוועקגעטראגען, און קיין „לחם" איז נישטא.

א הויז־ווירט:

אף ברי — איין קווארטאל איז אוועק, און א צווייט .קווארטאל רוקט צו. די „כאלאטע" (לייען: די לאקאטארען) האט מיך צעבראכען, צום „אורזשאנד ראזיעמטשי" כסדר געקראכען, און קיין ווינטער־עקסמיסיעס זענען נישטא.

א דאקטאר

אף ברי — די פראקטיק געהט אוועק, און די קאסע כאריך נעמט צו. צו די קראנקע בין איך געקראכען, זיי האבען די פלעשלעך צעבראכען, און נייע פרייער'ס זענען נישטא.

אנ'אדוואקאט:

אף ברי — „נאדזורען" זענען אוועק, און נייע קומען נישט צו. די „בילאנסען" זענען געשטראכען, די „אקטיוען" זענען צעקראכען, און קיין פריש „סנדקאות'ל" איז נישטא.

א פאליטיקער:

אף ברי — אין ענגלאנד איז ליהודים, און דער פונט האט ווידער געגעבען א ציה. די כינעזער קריגען די ביינער געבראכען, די פעלקער־ליגע איז צוקראכען און קיין ברעקעלע יושר איז נישטא.

אב—נעק.

ווער ווייסט

וואו ס'געפינט זיך יצחק יהושע מארגוליעס?

זייט 13 וואכען איז אוועק פון דער היים יצחק יהושע מארגוליעס, און ביז היינט איז פון איהם קיין שפור נישטא. ער האט איבערגעלאזט א יונגע פרוי מיט א פיצעלע קינד, וועלכע געפונען זיך אין גרויסער נויט. די אומגליקליכע פרוי בעט רחמנות צו האבען און ווער ס'האט א ידיעה וועגען איהם, זאל צו וויסען טון צו מארגוליעס, לאדז פיעפשאווא 10.

זיינע סימנים זענען: הויכער וואוקס, בלאנד א ליסינע אויפ'ן קאפ, לאנג געקליידעט, ס'פנים מיט זומער־שפרענקעלעך. ער איז נישט איגגאנצען ביים קלאהרען פערשטאנד.

ר. איזראעל

ליבע און טויט

סענסאציאנ. פראטישער ראמאן פון לאדזער לעבען

126)

— אזוי בין איך געוואקסען, האט טשארל ווייטער געלייענט אינ'ם בריף, און וואס מעהר איך בין געוואקסען אלץ מעהר בין איך קראנק געווארען: צו מיין אומגליק, האב איך געהאט ערפאלג אין יעדער אונטערנעהמונג, וואס איך האב אונטערגענומען. איך האב ארגאניזירט און אויסגעפיהרט די דרייסטסטע און געוואגסטע פערברעכענס און דאן האב איך הנאה געהאט, ווי די פאליצ יי זוכט, יאגט און קען מיך נישט געפונען. נאך מעהר הנאה האב איך געהאט ווען די פאליציי האט אין אזעלכע פאלען ארעסטירט אומשולדיגע מענשען, וועלכע האבען זיך געפייניגט אנשטאט מיר. איך האב זיך שטענדיג ארויסגעדרעהט און אויסגעמיטען יעדע שטראף.

— ס'איז געקומען די צייט פון דער וועלט־מלחמה. פאר מיר איז דאס געווען א צייט פון העכסטען עקסטאז. א צייט ווען מיינע קראנקע נערווען זענען אנגעצויגען געווארען צו דער העכסטער מדרגה, איך האב אנגעהויבען א שרעקליכע טעטיגקייט, די שרעקליכסטע פערברעכענס בין איך דעמאלט בעגאנגען און זיך איבערגעווארפען פון איין שטאט אין דער אנדערער, פון איין לאנד אין אנדערען, פאר אלע זענען די גרעניצען געווען געשלאסען, פאר מיר זענען קיין שוועריגקייטען נישט געווען, ווען די מלחמה האט זיך געענדיגט איז מיר געווארען שטארק אומעטיג, מיר האט געפעהלט דער טומעל, איך האב געבענקט נאך דער בעסטיע, וועלכע האט דעמאלט געוועלטיגט און האט געהאט ארומגעכאפט די גאנצע וועלט, מיך האט געעקעלט פון די צופרידענע פרעהליכע פנימער פון די ארומיגע מענשען צוליב'ן פערענדיגען די מלחמה זייער האפנונג אויף א בעסער לעבען האט מיך צורייצט.

איך האב דעמאלט געזוכט מיטלען צו שטילען מיין ליידענשאפט, דיך קענען ווייטער אנזעטיגען מיט בלוט, מיט מענשליכע צרות, איך האב זיך דערוואוסט וועגען דעם בירגער־קריג אין רוסלאנד, איך בין דארט אהין, געוועזען אומעטום, וואו מ'האט זיך געשלאגען, אבער דאס האט נישט צופרידענגעשטעלט מיינע בעגעהרען. דעמאלט האט זיך אנגעהויבען די כוואליעס פון פאגראמען אין די אוקראינישע שטעטלעך.

— גאט, מיין גאט, האט אידא אויסגעשריגען איבערייסענדיג טשארלען דאס לייענען פון בריף, דאס איז דאך שרעקליך, וויפיל קען דאס אפשאצען, פי מיר האבען צו טון מיט א צינישען פערברעכער, א פיפיגען אויסוואורף, אדער מיט א מענש וואס איז נישט פעראנטווארטליך פאר זיינע מעשים, מיט א ווירקליך קראנקען מענש.

— ווי ס'זאל נישט זיין האט ער געמוזט אונשעדליך געמאכט ווערען און איזאלירט ווערען פון די ארומיגע, איצט האט ער בעקומען זיין פערדינטע רוה, אדער זיין פערדינטע שטראף, פאר אונז איז עס אל איינס.

— לייענט ווייטער סעניארא ערליי, האט קארצלא געזאגט, איך ווער פערברענט פאר נייגיריגקייט און פערוואונדערונג.

טשארל האט ווייטער געלייענט.

— איצט בין איך זיך מודה, אז דאס שרעקליכסטע פערברעכען אין דער גרויסער שורה וועלכע איך בין בעגאנגען אין מיין לעבען, האב איך אויסגעפיהרט אין דער צייט פון די פאגראמען אויף יודען אין די אוקראינישע שטעטלעך.

— מלחמה איז געווען א קלענערע עמאציע, דארט האבען מענשען צו זיך געשאסען פון דערווייטענס, איינער האט נישט געזעהען דעם צווייטען, מ'האט זעלטען ווען געהערט א קרעכץ, יעדער פערוואונדעטער האט בעקומען הילף, א טויטער איז בעגראבען געווארען, א קראנקער האט בעקומען הילף, דאס האט מיך נישט גערייצט, האט נישט ארויסגערופען די געהעריגע עמאציע איינצושלעפערען מיין קראנקהייט, אנ'אנדער זאך שוין זענען געוועזען די פאגראמען. דארט האט מען אנגעווענדעט די גרויזאמסטע מוראדיגסטע מיטלען אומצוברענגען דארט האט מען אויסגעשטאכען אויגען ביי לעבעדיגע מענשען, דארט האט מען לעבעדיגע איינגעמויערט אין דער וואנד אריין, דארט האט מען איינציגוייז אפגעשניטען לעבעדיגע אברים און דעם פערחלשטען קיין הילף נישט געגעבען, דארט האט מען אריינגעקלאפט טשוועקעס אין די קעפ, דארט האט מען געשטאכען קליינע קינדער אין די אויגען פון זייערע עלטערען, דארט האט מען אפגעשניטען בריסטען ביי יונגע פרויען און געווארפען די ברוסטען פאר די הונד וואס מ'האט מיטגעבראכט, דארט האט מען געשענדעט יונגע אומשולדיגע מיידלעך אין די אויגען פון זייערע עלטערען און חתנים, דארט האט מען געשענדעט יונגע פרויען אין די אויגען פון זייערע מענער און מינדער־יעהריגע קינדער; דארט...

— א מוראדיגע קוויטש האט פלוצלונג אדורכגעשניטען די לופט, דאס האט א געשריי געטון אידא און איידער נאך טשארל האט בעוויזען זיך אויסצודרעהען צו איהר, איז אידא שוין געלעגען א פערחלשטע און אהן בעוואוסטזיין אויסגעצויגען אויף דער פאדלאגע. קארצלא האט זיך דערשראקען.

— וואס איז געשעהען, וואס איז אייך פריילין זעהט אויס, אז דאס האט אויף איהר געווירקט די גרויזאמע סצענקעס וואס איהר האט געלייענט.

— נאך ערגער הער שעף, זי האט אליין איבערגעלעבט אזא פאגראם, וואס איז דאס וואונדער אז זי האט זיך אזוי איבערגענומען, אידאן האבען די צוויי מאנספערשוינען דערווייל ארויפגעלעגט און מיט היימישע מיטלען אנגעהויבען צו מונטערען, ס'האט געדויערט איבגאנצען עטליכע מינוט, ווי אידא איז געקומען צו זיך, זי האט שרעקליך געוויינט און טשארל האט בעהאלטען דעם בריף, ווארטענדיג ביז אידא וועט זיך בערוהיגען.

— ענטשולדיגט מיר האט אידא דורך טרעהרען געזאגט, איך האב שוין ווירקליך נישט געקענט אויסהאלטען.

— איך פערשטעה דיך טייערע אידא, האט טשארל געענטפערט, גלעטענדיג איהרע האר און געקושט זי אין שטערן, איך פערשטעה דיך אויסגעצייכענט.

(פארטזעצונג קומט)

די ביאליק־טעג אין לאדז

חיים נחמן ביאליק אין „אהל יעקב"

אויב די שוהל „אהל יעקב" האט זיך קונאַשם געוועזן מיט איהרע „חגיגות" וואס זי אַרדענט איין פון צייט־צו־צייט ביי פערשידענע געלעגענהייטען איז די „חגיגה" וואס זי האט געמאכט דעם פערגאנגענעם „שמיני־עצרת" לכבוד דעם גרויסען גאסט חיים נחמן ביאליק, געווען א חגינה שבחגיגות א מין שיר־השירים און ס'איז דאך אויף אַן־אמת נישט קיין קלייניגקייט, ביי היינטיגע צייטען צו זעהן דעם „מתמיד" אין בית המדרש...

די יודען פון אלטען דור, די וואס קומען נאך היינט אין בית־המדרש, געדענקען נאך ווי אזוי עס פלעגט אויסזעהן, ווען עס פלעגט קומען צו פאהרען אין שטעטעל א יוד פון ארץ־ישראל. גערופען האט מען דענסטמאל אזא מין אורח „ירושלמי" און זיין אכסניא איז געווען אין בית־המדרש אין דעם פאליש און פלעגט ווארטען אויף א – נדבה... און צו די זעלביגע יודען האבען זוכה־געווען אין זייערע יאהרען זאל קומען צו גאסט פון ארץ־ישראל אזא מין „ירושלמי" ווי חיים נחמן ביאליק איז טאקע די שמחה און דער יום־טוב אין לשער, און א חוץ וואס אין דער שוהל האט געהערשט דער יום־טוב־שטימונג צוליב „שמיני עצרת", האט אבער אויך געשוועבט א מין רוח השירה איבער די מתפללים צוליב דער גרויסער צופרידענהייט, וואס מ'האט ביי זיך אזא ליבען גאסט.

און לאמיר כסדר אנהויבען צו דערצעהלען ווי אזוי די חגיגה אדער דער קבלת פנים איז פארגעקומען.

ווען דער חזן מיט'ן כאר האבען אפגעזינגען „הלל" האט געהאלטען א שעהנע בעגריסונגס־רעדע אין העברעאיש דער מטיף פון דער שוהל – דער חשוב'ער אהרן ליובעשיצקי, נאך איהם האט זעהר שעהן גערעדט (יודיש) דער בעליבטער רעדנער ה' משה לימאן און דאן האט דער ראש הועד פון דער שוהל ה' שמואל לעוו פארגעלייענט א בעגריסונג צום גרויסען גאסט אין נאמען פון די מתפללים פון דער שוהל „אהל יעקב" און האט מודיע געווען, אז צוליב זיין היינטיגען בעזוך ווערט ער פון דער שוהל איינגעשריבען אין גאלדענעם בוך, אין „ספר הזהב"–

נאכדעם האט מען געפועלט ביים גאסט ער זאל מזכה זיין דעם עולם מיט א פאר ווערטער, הגם דאס איז נישט געווען אין פראגראם.

ביאליק האט געהאלטען פערהעלטנישמעסיג א קורצע רעדע. אבער מייסטערהאפט לויט'ן פארים און גייסטרייך אין אינהאלט, דער תכן הענין איז געווען אן אגיטאציע פאר'ן העברעאישען בוך.

בידוע זענען דא אין תל־אביב דריי ביכער־פערלאגען „דביר", „אמנות" און „שטיבעל". די דריי פערלאגען דרוקען ביכער פון דער נייער און אלטער ליטעראטור און מערקווירדיג איז, אז א אויפלאגע, וועלכע ס'ווערט פערקויפט אין פאלעסטינע גופא פון 2,500 עקזעמפלארען ביז 3000, ווערען אויף דער גאנצער וועלט מיט פוילען און אמעריקא צוזאמען, וואס דאס זענען די גרעסטע יודישע קבוצים, פערקויפט פון 300 ביז 500 עקזעמפליארען... און דאס, פיהרט אויס דער חשובער גאסט, איז אונזער לעבענס־פראגע. די פראגע פון אונזער קיום. און יעדער יוד איז מחוייב דאס צו אונטערהאלטען.

אינטערעסאנט איז געווען, אז ווען דער גאסט האט געלייענט די „הפטרה", וואס מ'האט איהם מכבד געווען, איז געווארען אין שוהל א אויסערגעוועהנליכע שטילקייט, א פנים, אז די מתפללים האבען איהם דוקא געוואלט כאפען ביי א גרייז אין די עברי...

אברהם שלעזינגער.

דיכטער ח. נ. ביאליק

צו גאסט אין קאצענעלסאנ'ס גימנאזיע

נעכטען פארמיטאג האט דער דיכטער חיים נחמן ביאליק בעזוכט יצחק קאצענעלסאנ'ס גימנאזיע.

דער גאסט איז אויפגענומען געווארען אין די ספעציעל־דעקא ירטע זאלען פון די לעהרער, און די דירעקטארען מיט יצחק קאצענעלסאן בראש.

א יונגע שילערין האט דעם גאסט איבערגעגעבען בלומען און א שילער האט דעקלאמירט א העברעאישען שיר, ספעציעל אנגעשריבען פון יצחק קאצענעלסאן לכבוד דעם גרויסען דיכטער.

נאך דעם ,ווי ער האט בעזוכט די שולע און די בעזונדערע קלאסען האט ביאליק געדאנקט פאר דעם ווארימען קבלת פנים און ספעציעל געדאנקט יצחק קאצענעלסאנען פאר זיין דערציהען א נאציאנאלען יודישען דור.

היינט צווייטער רעפעראט פון חיים נחמן ביאליק

היינט, דינסטאג אוונט וועט האלטען זיין צווייטען און געזעגנונגס־רעפעראט דער גלענצענדער מייסטער פון העברעאישען פערז, און גרויסער ציוניסטישער עסקן חיים נחמן ביאליק.

נעהמענדיג אין אכט די אקטואליטעט פון דער טעמע און די פע־זאן פון דעם פרעלעגענט איז פערשטענדליך, פארוואס דער היינטיגער צווייטער רעפעראט האט ארויסגערופען אזא געוואלדיגע פעראינטערעסירונג צווישען די ברייטע שיכטען פון דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג.

זיין היינטיגער רעפעראט אויף ד.ט.: „דער שפראכען־קאמף ביי יודען" (העברעאיש אדער יודיש) ווערט ערווארט פון די גרויסע מאסען פון זיינע אנהענגער מיט גרויס שפאנונג.

רעגינא צוקער

אין קאמעראל = טעאטער

היינט גאסטראלירט די בעסטע סוברעטין רעגינא צוקער מיט די ווארשאווער אפערען און סטאר ארטיסטען פון די „פילהארמאניע", אין קאמעראל־טעאטער אין די זעהר אויסגענומענע אפערעטע – „פון כתרילאווקע ביז ניו־יארק".

פון קלאנג־קינא „קאפיטאל"

נאך א רייהע פילם־שלאגערען ווערט איצט אין קלאנג־קינא „קאפיטאל" דעמאנסטרירט דאס העררליכע בילד, וואס האט געהאט דעם גרעסטען ערפאלג אויף אלע וועלט־עקראנען „אויפ'ן מעריב קיין נייעס" לויט רעמארק'ס ווערק. דאס דאזיגע בילד לאזט איבער אויף די צושויער אן־אונגעהויערען איינדרוק.

מעלדונגען

העברעאישע אוונד־קורסען ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע

עס ווערען אנגענומען איינשרייבונגען אויף די העברעאישע קורסען פאר אנפענגער און פארטגעשריטענע. טעגליך פון 10 ביז 2 און פון 4 ביז 8 אוונד אין ביורא פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (שרודמיעיסקא 29). 6737

„הזמיר", אלעיא קאשטשושקי 21.

עס ווערען אנגענומען נייע מיטגלידער אין כאר ארקעסטער און אויפ'ן סאלפעדזיע קורס.

איינשרייבען קען מען זיך יעדען מאנטאג, מיטוואך און דאנערשטאג, פון 8 ביז 10 אוונד אין סעקרעטאריאט פון „הזמיר" (אלעיא קאשטשיושקי 21). 6737

וויכטיג פאר לאדז און פראווינץ!

מצבות פון 30 זל. און ביז צו די טייערסטע גראַניט דענקמאלען פיהר איך אויס ביליג און סאליד, אויף וואונש בעזוך איך די ג. קונדשאפט אויך אויף דער פראווינץ. קומט און איבערצייגט אייך!

מיט אכטונג פירמע "Granit"

לאדז, פאמארסקא 39.

23־טע מלוכה־לאטעריע

5־טע קלאס, 20־טער ציהונגס־טאג

50,000 zł. na Nr. 57349.

Po 5,000 zł. na N-ry 32766 125922 185198 203598.

Po 3,000 zł. na N-ry 11596 107355 184135.

Po 2,000 zł. na N-ry: 19299 58139 58191 75453 81444 92392 118681 131322 141399 160393 162288 17073 175815 189736 191142.

Po 1,000 zł. na N-ry: 3451 7597 25499 29471 29686 33790 35946 40550 45870 46460 49841 54920 55772 55831 56922 62054 68624 69790 72618 79614 80960 87179 95623 101032 109255 115048 120993 123973 137631 142638 144006 148835 148980 152344 152626 159576 168006 184680 189765 203784 205549.

Po 500 zł. na N-ry: 1067 1852 2727 3687 4453 5001 6568 8816 8871 8977 10328 10765 15524 16108 16224 19386 24464 25798 25914 26783 27077 29962 31889 33361 34640 37410 37761 37815 39852 39909 43287 43359 46307 47332 47494 47526 47605 48263 49524 51980 54676 54686 56596 57371 57571 59239 59943 67334 67514 70846 70936 72461 74169 78311 79998 81729 81993 84516 86951 86978 87840 89114 89529 90693 90816 91807 94139 96725 99259 99743 100299 100697 100928 101092 101309 101535 103162 105537 107570 108397 110359 112397 112775 114006 114096 114157 116122 117765 118173 118341 120183 120459 121479 122417 122541 123096 123422 123865 125910 127140 128731 128832 129241 131087 133070 134915 135689 136438 137808 138680 139486 139673 141912 143722 144627 144897 145506 146789 147409 152488 153008 154942 155201 156131 157120 158160 158893 159057 159115 160121 163694 166407 167239 170762 171401 172150 176036 180106 181218 182283 183322 186165 186602 186967 187883 192844 192937 192937 193095 193536 193732 194346 195643 197821 202348 203025 203851 205272 205719 206234 209273.

PO 250 ZŁOTYCH WYGRAŁY NUMERY NASTĘPUJĄCE:

36 84 248 404 738 906 12 18 45 66 95 1164 83 90 233 425 86 520 61 839 59 2237 76 319 435 39 530 40 938 84 3072 148 378 491 584 94 620 56 798 875 77 4065 91 113 252 82 359 452 582 631 731 53 65 69 901 45 65 5136 351 578 90 890 963 6024 10 412 258 467 628 96 749 51 802 914 44 80 7105 84 280 325 92 580 769 838 97 8042 171 333 503 94 611 13 17 53 75 741 73 908 48 9074 124 53 60 67 68 269 382 91 495 502 50 59 67 700 800 91 985 10237 360 449 538 626 52 730 33 11018 104 85 96 247 324 523 46 679 846 95 914 16 43 89 12187 214 581 82 642 51 775 807 66 989 99 13138 335 552 65 75 89 640 43 71 812 40 67 97 945 14000 245 336 569 740 15145 52 259 313 423 555 778 911 21 16128 296 389 471 81 577 600 67 759 17007 67 215 97 442 79 620 49 736 870 906 19 18001 65 116 221 39 337 412 54 509 22 29 78 665 84 709 42 52 885 95 19061 203 22 65 502 19 58 700 953 87 20130 39 295 400 47 641 77 704 17 825 21006 19 25 125 212 457 94 650 68 766 810 36 67 919 46 22108 673 847 999 23034 78 118 27 240 382 462 65 503 635 790 834 41 58 79 984 24034 250 91 641 797 867 985.

25060 96 127 210 600 19 90 730 31 954 26074 84 141 47 226 443 76 82 531 627 711 60 27097 169 203 4 31 90 378 84 436 529 48 68 691 741 898 904 59 77 281140 68 309 24 34 444 548 816 87 29029 33 62 144 82 85 290 325 79 93 440 69 513 744 956 30013 65 269 429 35 47 738 863 974 31027 107 225 393 535 602 16 90 714 808 38 86 900 32044 336 457 69 644 753 825 63 939 33002 152 220 436 528 37 622 784 94 954 34008 71 125 37 223 316 481 516 657 83 757 64 93 836 95 35123 38 311 450 51 60 564 81 699 715 59 864 930 36017 98 134 42 83 298 357 482 84 520 87 657 65 81 784 99 850 935 37029 73 111 213 383 402 620 80 763 81 921 38055 424 545 636 727 85 833 94 953 82 39127 54 285 87 440 99 707 821 40040 80 152 81 323 453 59 607 13 41 888 936 57 41062 227 300 37 439 62 526 608 99 762 801 940 47 76 42008 59 134 95 236 82 89 414 67 545 691 825 902 62 87 90 98 43047 79 81 135 365 574 656 713 37 51 839 44061 123 42 203 68 451 74 723 49 60 848 67 89 45097 139 69 86 386 475 547 600 75 710 806 980 46008 77 83 147 68 82 215 367 401 19 518 615 52 89 705 68 821 41 69 47013 56 159 88 314 62 571 714 68 845 51 48030 32 61 77 115 41 232 49 64 348 98 464 73 662 700 8 60 917 50 49004 18 82 238 50 64 394 728 68 956 60.

50009 168 72 73 246 72 74 362 96 506 66 70 622 61 954 70 51096 132 442 74 94 517 60 91 653 718 32 95 999 52126 66 223 471 93 98 588 602 46 716 80 913 81 95 53002 184 92 282 343 79 547 748 64 75 54055 91 96 98 172 225 57 311 414 553 54 65 629 68 88 717 55076 100 9 16 344 82 402 707 78 822 56034 90 451 545 640 81 93 773 98 963 57153 91 444 512 705 70 99 820 58 58017 132 52 241 60 67 524 688 59030 56 119 232 83 315 73 86 802 60007 81 218 54 301 17 548 60 77 90 613 766 872 992 61019 34 196 214 55 69 99 318 507 83 626 94 824 57 62062 101 15 257 392 427 33 653 864 74 948 63035 149 305 534 94 691 702 22 57 58 76 828 911 20 64076 88 206 31 461 65 589 647 700 951 91 95 65002 34 59 569 600 37 68 715 823 60036 98 593 716 808 76 67187 98 197 586 645 94 788 867 905 68028 51 213 68 376 597 856 94 69175 77 337 91 415 81 711 939 42 70062 124 27 41 207 27 28 31 347 96 428 506 620 737 42 801 99 71025 157 460 659 78 701 57 818 67 72048 59 78 112 26 293 325 27 444 603 24 28 709 51 73057 120 42 59 314 49 456 755 94 880 917 70 74041 42 70 130 224 307 15 485 522 47 49 679 713 14 936 62.

75008 421 24 33 567 642 50 52 853 932 67 76097 107 60 357 427 545 96 624 89 737 94 874 77204 36 308 23 586 676 702 804 8 27 59 916 29 97 78001 200 360 400 707 827 949 79018 361 484 576 666 759 927 80145 263 92 499 534 801 80 81095 333 539 640 743 92 810 82118 245 55 93 644 67 756 62 839 67 68 902 83001 43 288 300 57 403 31 512 78 718 97 850 954 76 84019 44 65 202 470 527 71 671 712 85219 26 319 577 699 726 807 921 86095 136 73 207 431 528 32 625 56 73 841 81 934 87159 232 40 65 327 525 708 896 979 88170 210 394 519 70 696 718 59 821 89082 110 61 95 384 728 889 992 90025 47 218 717 18 871 916 91179 498 567 601 70 710 71 810 12 67 91 931 48 93 92054 85 494 521 50 753 926 46 93009 24 83 182 265 383 572 635 729 49 846 96 94009 189 214 388 591 646 53 93 775 890 915 49 95173 212 28 97 309 421 96 505 84 636 91 882 994 96085 140 237 92 423 560 93 600 97037 46 36 92 130 63 254 83 95 302 50 460 559 645 94 784 804 968 98093 283 327 455 57 551 728 66 69 83 865 922 99075 79 253 331 401 43 52 84 559 668 764 948.

100055 232 39 71 74 388 412 84 530 711 802 76 992 101020 24 148 348 88 430 540 43 620 712 33 938 42 69 102158 207 65 335 87 424 61 566 91 610 826 99 916 30 76 103004 94 259 362 528 55 716 813 39 987 104033 221 300 6 24 47 62 412 546 620 55 704 809 73 905 105137 315 51 532 88 729 61 819 93 922 72 76 79 85 106010 169 75 345 87 441 915 107086 239 357 881 93 930 97 108004 12 38 60 100 22 78 365 85 542 610 763 65 871 914 41 109087 108 92 248 344 416 557 80 89 738 63 800 913 24 61 86 110088 149 224 303 24 808 67 82 957 111010 137 60 443 530 31 32 43 682 85 827 77 905 30 70 112065 96 111 281 308 25 63 420 56 88 537 68 600 15 72 95 98 803 7 50 58 984 113136 89 431 87 569 691 706 51 915 50 72 114180 81 82 300 3 14 41 414 549 725 49 115143 201 9 87 422 556 618 34 72 751 79 80 390 918 116072 113 37 53 61 221 45 413 54 681 839 946 74 117021 98 152 603 47 59 702 882 94 99 118019 78 186 260 440 92 526 610 62 783 809 39 973 119009 53 134 293 97 503 13 24 77 649 55 702 834 94 918 120129 56 86 247 82 521 55 673 737 53 82 956 92 121037 71 243 90 379 88 455 582 614 65 740 846 994 122033 85 366 480 571 685 757 62 873 99 930 53 123209 310 67 555 615 47 98 859 953 124160 218 71 419 50 90 92 611 22 97 709 19 804 33 46 965 92.

125066 179 241 60 409 15 598 304 768 98 831 72 910 126257 314 499 518 67 608 38 44 737 62 63 859 65 995 127038 51 79 164 [illegible] 607 21 76 883 128032 57 70 123 67 456 58 533 48 601 85 826 129062 68 401 19 34 61 622 818 943 130024 395 509 43 55 99 768 927 131148 255 98 300 39 408 549 68 620 83 791 827 913 90 96 132066 95 105 264 519 74 645 748 79 897 908 23 43 133006 20 40 69 85 114 203 41 90 312 79 633 717 30 83 860 905 42 76 134118 57 88 241 74 430 813 917 155047 109 45 214 27 310 408 601 905 13 19 24 40 71 136172 306 16 21 53 448 76 79 585 91 94 629 81 92 831 55 96 137334 87 432 669 781 805 40 138156 201 75 95 451 501 23 40 87 670 738 189008 12 63 96 165 91 375 92 402 547 71 655 812 30 941 70 10029 168 263 368 543 624 41 968 141073 85 87 95 265 305 48 59 424 545 85 615 781 869 906 32 37 86 142001 431 36 214 58 698 748 858 62 143065 69 294 347 423 46 706 63 78 851 144049 150 65 79 205 83 444 61 565 676 85 145163 291 358 75 412 29 707 48 822 62 917 64 146350 78 530 40 88 645 738 79 815 28 30 951 147086 130 324 447 627 58 704 94 811 914 70 148061 117 31 317 24 40 79 517 81 840 961 98 149000 155 315 404 82 568 600 818 19

150090 150 54 151147 89 215 536 63 648 803 37 906 152007 960 13 74 90 216 92 401 9337 68 72 914 20 153073 75 174 88 203 87 373 75 92 686 94 752 812 34 90 94 90 8 154019 48 90 130 86 213 26 368 494 652 690 99 741 61 62 823 939 63 155054 89 193 206 28 331 56 76 95 425 52 86 594 614 81 709 87 82 80 165049 65 84 92 98 120 76 205 71 75 79 548 71 684 707 605 60 954 72 157057 75 254 91 94 306 400 29 62 507 830 968 158001 175 215 324 90 428 30 538 518 740 159147 266 413 29 595 614 24 28 67 721 60 160021 25 37 207 305 413 96 555 759 69 942 161063 107 24 54 226 94 308 434 76 80 523 639 53 60 76 88 762 924 162142 57 76 95 203 19 575 94 422 780 827 46 51 944 163007 97 *125 48 479 94 751 822 164011 32 84 125 69* 71 90 203 14 353 88 400 643 743 68 971 165004 58 85 91 140 92 252 254 308 853 54 917 74 166065 88 211 13 30 81 86 87 92 321 327 70 419 568 669 778 84 938 70 73 167172 217 34 38 329 418 582 87 668 749 79 87 836 168137 97 286 301 53 77 94 459 69 512 48 648 833 783 93 828 34 58 169001 71 76 119 261 403 706 76 500 65 633 98 751 54 170058 129 387 566 74 645 92 781 872 914 30 171519 21 24 50 65 89 631 83 922 43 53 172108 212 18 508 607 18 73 98 740 812 21 74 910 173097 131 39 48 59 513 615 42 71 711 51 62 66 85 71 926 45 174045 83 281 309 35 529 33 39 756 858 76 81 91 902 58

175030 163 260 71 343 519 84 649 799 882 931 176021 42 187 286 403 50 549 69 605 742 887 177009 16 29 51 115 213 22 69 90 377 411 25 643 49 810 28 91 916 42 178060 160 338 67 85 87 420 687 96 708 94 834 63 57 179057 106 266 437 798 880 180117 68 251 390 468 84 521 88 93 607 748 901 181017 22 65 79 184 258 314 67 412 509 80 681 714 853 88 91 958 73 182198 247 442 528 72 87 856 86 908 10 18314 55 252 321 42 74 458 88 825 942 69 184180 246 55 688 844 908 23 70 185002 200 347 6 620 27 68 752 64 825 186017 25 171 348 49 79 484 785 848 97 83 919 43 187018 303 79 45 539 635 71 88 740 59 977 88 188037 47 131 60 227 365 524 37 64 80 630 741 47 183011 66 72 137 99 229 415 47 78 534 505 79 82 777 871 190065 136 43 230 78 99 337 85 481 699 899 90 937 70 191027 102 31 41 97 201 24 46 81 307 27 36 429 519 69 601 73 787 841 953 98 192003 67 196 22 6421 25 54 756 900 04 36 50 193017 953 98 192003 67 196 22 25 54 796 111 17 250 86 397 408 92 633 730 71 194044 105 24 259 383 448 64 596 672 76 99 720 195008 32 174 252 541 668 785 196097 189 314 35 418 21 509 23 47 79 638 790 197146 79 259 73 471 547 50 66 684 725 975 198100 13 75 97 99 217 333 41 99 451 540 85 71 97 822 76 904 199058 270 316 33 60 782 806 74 942

200043 112 15 25 65 217 53 370 484 553 45 841 56 908 201066 82 305 12 32 59 622 771 82 810 17 42 940 2020313 36 256 317 90 485 575 618 705 6 98 800 934 90 203037 79 143 421 572 717 87 843 89 901 47 48 204037 62 93 238 44 56 98 340 455 611 32 36 755 879 205000 18 31 97 260 310 511 27 649 744 75 810 28 76 901 22 206116 75 224 327 428 507 89 93 608 84 97 877 92 921 207055 68 70 73 95 120 60 274 336 47 402 16 563 663 710 62 208000 60 87 258 98 370 73 439 44 95 510 663 95 782 96 978 85 209023 91 143 90 232 538 44 673 713 891

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאך איך בעקאנט דער געעהרטער קונדשאפט. אז מיט'ן היינטיגען טאג איז מיין געשעפט

איבערגעטראגען געווארען פּיעטריקאווער 113

אין א נייעם גרעסערן לאקאל אויף

וואס איז אויפגעבויט לויט'ן מוסטער פון די גרויסע קאנפעקציע-הייזער אין אויסלאנד.

דער ניי-געעפענטער לאגער איז געווארען פערזעהען מיט די עלעגאנטסטע מאדע-ארטיקלען, בעסטע און מאדערנסטע שטאפען.

נידריגסטע פרייזען! **HENRYK PFEFFER, Piotrkowska 113** נידריגסטע פרייזען!

CORSO

זשעלאזנא 2/4

היינט פרעמיערע! גרויסער דאפּעלטער שלאגער-פראגראם! היינט פרעמיערע!

1) קאוובאי און די פערשטיך

סענסאצ. קאמעדיע-דראמע אין 12 אקטען. אין דער הויפט-ראָלע: דער אונבעזיגטער מייסטער פון דער סענסאציע, דער בער. **Buck Jones**, וועלכער בעצויבערט מיט זיין שפּילען.

2) זייד שקלאפין

איבערמעכטיגע דראמע פון מענשליכע ליידענשאפטען אין 10 אקטען. – אין דער הויפט-ראָלע **Milton Sills** און די וואונדערשעהנע **Dorota Mackail** רעזשי: George Fitzmaurice גרויל! שפאנונג!

פרייזען פון די פלעצער אויף די ערשטע סעאנסען פערקלענערט. אנהויב פון די סעאנסען אין געוו. טעג 3 א זייגער נאכמ., שבת, זונטאג און יום-טוב – 11 א זייגער פריה.

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג:

פראכטפולע פילם-דראמע פונ'ם לעבען פון די לופט פליהער א. נ.

„דער פליהער"

אין די הויפטראָלן:

JACK HOLT i LILA LEE.

פילם פון שטארקער שפאנונג. פראכטפולע אויסשטאטונג.

קאנצערט-שפּילען פון די ארטיסטען.

אויסער'ן פראגראם: קלאנג-צוגאבע.

נעכסטער פראגראם: „פונוואנען ס'איז נישטא קיין צוריקקעהר".

אנהויב אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג 12 בייטאג.

קלאנג-קינא MIMOZA

קילינסקיעגא 178

היינט און פאלגענדע טעג!

די צוויי גרויסע עקראן-סטארס

Wł. GAJDAROW
ITA RINA

אין גרויסען קלאנג-פילם א. נ.

„אויף די כוואליעס פון ליידענשאפטען"

אנהויב 4 נאכמ., שבת און זונטאג 2 בּמטאג
אויפ'ן ערשטען סעאנס אלע פלעצער 60 גר

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך וועט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט אריין אין דעם פוס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל גומענע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך ווייטע פראפעסארען מיט מיינע בעהאנדלונג א... פון דייטשן פראפעסאר דאקטאר ברעכורעסהיינג ... דעם שמערצען און געפעהרליכקייטען ברוך. אויך פאר הויקערס ... מיט הייל-גארסעטען און אפאראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאט-פיס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענט, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בּמטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענט.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בּאראנטש, פראפ. דר. י. מאַרישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

זינט א סך יאהרען האב איך געליטען אויף א ברוך-קראנקהייט, וואס האט מיר דורך די מעהרערע שמערצען בעדראהט מיין לעבען.

היינט א דאנק דעם ה' דיר. י. ראפאפארט, איינגענטימער פון הייל-ארטאפעדישען אנשטאלט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 (פראנט, פארטער) בין איך בעפרייט פון רופטור-ליידען, צוליב דעם פיהל איך מיך פערפליכטעט אויסצודריקען עפענטליך מיין דאנקבארקייט.

(—) A. GUZE, Łódź, ul. Sw. Anny Nr. 26.

א מעבלירט צימער

מיט אלערליי בעקוועמליכקייטען ביי אנ'אינטעליגענטער פאמיליע איז פון זאפארט צו פערמיטען. וואולטשאנסקא 74, וו. 18. צו בעזיכטיגען טעגליך פון 1 – 3 נאכמיטאג.

Dr. med.
Łagunowski
Piotrkowska 70
i róg Traugutta
Tel. 181-83.
POWRÓCIŁ
Specjalista chorób skórnych, wenerycznych i moczopłciowych
Leczenie światłem: promieniami Roentgena i lampą kwarcową.
Przyjmuje od 8^{30} do 10^{8} rano, od 1-ej do 2^{30} pp od 6 do 8^{30} w., w niedzielę i święta od 10 pd -ej. Dla pań oddzielna poczekalnia

---

ערשטקלאסיגער
דאמען שניידער-אטעליר
N.Gliksberg i R.Pinkus

פּיעטריקאווער 86, 2-טער טויער

נעמט אן צום בעפארשטעהענדען סעזאן אלערליי דאמען-קאסטיומע, פאלטענס, פוטער-פאלטענס א. אנד. לויט די לעצטע מאָדעלען צו צוגענגליכע פרייזען.

רעיעלע און פינקטליכע אויספיהרונג.

Dr. B.Robinson

פּיעטריקאווער 10, טעל. 86-131

צוריקגעקעהרט

א געהילפס-פערקויפעריך

א פריילין אין עלטער ביז 18 יאהר, ווערט געברויכט צו מעלדען זיך אין דער פירמע „Tricot" זגערזשער 4

פרייז פון אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער נור 1 זלאטי

קליינע אנאנסען

פרייז פון אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער נור 1 זלאטי

עס איז נויטיג

א העמען - שניידער - געזעלען קען זיך מעלדען ביי זאלצמאן, גלובנא 24.

א מענש וואס איז בעקאנט אין סאנדאווע, סקארבאווע ספראוועס זוכט א פאסטען אלס אנגעשטעלטער געגען א נישט גרויסען געהאלט. אפערטען פאר רובינשטיין, לאדז, אגראדאווע 8. 6713

א קוואליפיצירטע האנד-נייהערין און אנ'אויבער מאשינע און א פרעסער צו דאמען-מאגאזין קענען זיך מעלדען ביי ציגעלפארב פילסודסקיעגא 42.

ס'ווערט געזוכט א גוטער נייהער צו א קאמאשען-מאכער ביי ארענשטיין, זשגאווסקא 1. 6710

א פעהיגע פערקויפערין בעקאנט אין דער גאלאנטעריע-בראנזשע מיט 5-יעהריגער פראקטיק זוכט א פאסטען. אפערטען אונטער „פ. ג." אין אדמיניסטראציע פון „נ. פאלקסבלאט". 36709

א האנד-נייהער צו ערשטע סארט מענער-מאגאזין מיט לעבער ווערט געזוכט. צו מעלדען זיך ביי זילבערגלייט, פולנאצנא 14. 6730

א שפולער(ין) ווערט געזוכט פון זאפארט דאוואדזקא 9, וואלינזנג 26. 6717

א קוואליפיצירטע רעפּעדירקע איז נויטיג, צו מעלדען זיך נאוואט-גאס 45, אין דער סוויטער-פאבריק. 6702

נויטיג א שטריקער צו 12-ער מאשין, אלעקסאנדראווסקא 72, אין קאלאניאל-געוועלב. איד ביצקי. 6709

ס'איז נויטיג א געהילפס-נייהער צו א קאמאשען-מאכער און זאל אויך קאנען ביים טיש, זגערזשער 23, ביי עקשטיין.

קוואליפיצירטע שטיק-ארבייטער צו דאמען-מאגאזין קענען זיך מעלדען ביי ז. קויפמאן, גדאנסקא 64. 6703

א שטעפער - געזעלען וואס זאל קענען נייהען און ריכטעווען ווערט געזוכט פון זאפארט. צו ערפאהרען אין אדמיניסטראציע. 6720

א מיידעל פון אנשטענדיגע עלטערן קען זיך מעלדען אין פאפיר-געשעפט זשעלאזנא 6.

אנ'אונטער-מאשינער, אנ'אונטער פרעסער צו דאמען-מאגאזין ווערט פון זאפארט געזוכט ביי לויפער, גדאנסקא 6, 2-טען שטאק. 6728

א יונגערמאן, בעקאנט אין קאלאניאל-בראנזשע זוכט א פאסטען ביי יעדע ארט בעשעפטיגונג פאר ווייניג געהאלט. קען געבען א קויציע. ערפאהרען זשגאווסקא 98, ביי סטריכאזש. 6708

ס'ווערט געזוכט א לערן-יונגעל צום קירזשנער-פאך בעשטעלט ביי גרינשפאן, פּיעטריקאווער 46.

א קוואליפיצירטער שטריקער ווערט געזוכט. צו מעלדען זיך ביי גאלדמאן, וואלבארסקא 32.

א קוואליפיצירטע האנד-שפולערין געגען גוטען לוין ווערט געברויכט נאוואמיעיסקא 6, פראנט, 4-טען שטאק, וו. 7. 6731

ס'ווערט געזוכט א געזעלען און א האנד-נייער ביים דאמען-שניידער ה. גאלדבערג, קארולע נומער 14. 6736

א שדכן ווערט געזוכט. אפערטען אין אדמיניסטראציע פאר „סאליד". 6714

לאקאלען

אפצוגעבען פון זאפארט א גרויסען קעלער פון א קוך, אין צענטרום שטאט אויף נארוטאוויטש-גאס. צו ערפאהרען אין אדמיני. פון „נ. פ."

אפצוגעבען פון זאפארט א גרויסער קעלער פון 3 אפטיילונגען, ספעציעל געאייגנעט פאר קויהלען און האלץ, ווי אויך פאר אנ'אנדערע אונטערנעהמונג, צו ערפאהרען נאוואמיעיסקא 21, אין קויהלען-סקלאד. 6706

דאפארט איבערצוגעבען א געשעפטס-לאקאל. געאייגנעט פאר יעדער בראנזשע געגען מאנאט-געלד צו ערפאהרען ביי ליפשיץ, נאוואמיעיסקא 26. 6718

מעקלערס פון וואוינונגען ווערען געזוכט. צו ערפאהרען אין אדמיניסטראציע. 6707

פערשידענעס

א קראץ - מאשין צו סוויטער-זאכען ווערט געזוכט צו קויפען, צו וויסען געבען טעלעפאניש 186-31 אדער אין אדמינ. 6726

צו פערקויפען 2 שליטען-מאשינען, 1 8-טער צענטימעטער, 1 7-ער 40-צענטימעטער, שרודמיעיסקא 48, וו. 9.

א 2-פאזיגען מאטאר פון א האלב אדער דריי פערד-קראפט צו קויפען געזוכט, דארף אויך נויטיג א פע-דע ארבייטער אויף קראפט. אדרעס ערפאהרען אין אדמיני. פון „נ. פ." 6697

Zaginiony został kwit kaucyjny z Elektrowni Łódzkiej na imię H. Blumenzon, Podrzeczna 7. Znalazca zechce zwrócić takowy pod wskazanym adresem. 6729

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . . 60— . . . . 4 .
נאכ'ן טעקסט—12 . . . . . 18— . . . . 8 .
[illegible] 50 [illegible] 100 [illegible] מעלדונגען—10 גר. א װארט

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים; אויף דער פראווינץ 6 זל. א חודש אין אויסלאנד – 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.